

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Oradea - Nagyvárad, Str. Reg. Carol 5.**
(volt Szilágyi Dezső-ucca) - **Telefon 27**
Előfizetési árak: Belföldön: egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 60 P. félévre 30 P. negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Korszak-fordulóhoz jutottunk

(S.) Az eddigi újesztendei megnyilatkozásokból feltűnhetett, hogy az újévet mind nagyobb jelentőséggel kívánta látni és láttatni mindenki, mint egyszerű évfordulót. A pápa szózata is a több béke tökéletességét várja az újévtől, de az államok vezetőinek a lelkében is erőteljesen feltámadt valami új korszaknak a sejtése. Ezer jel azt mutatja, hogy az új esztendő méhében ott rejtőzik valahol az a láthatatlan időbeli pont, amely régi és új eseményeknek az a vízválasztója, amikor egy korszak bevégeződik s a másik kezdődik.

A két korszak közül, amely mostanában adja vagy adta már át egymásnak az idő végtelen futásának a stafétáját, az egyiket ismerjük. Azt amelyik elmúlt. A legszörnyűbb emberi korszakok egyike volt. Soha magasabban nem hordta az orrát az ember, mint az alatt a félemlerőltő alatt, ami világháború lezajlása óta eltelt. Soka többet erkölcsi szempontok győzelméről, az erkölcsi világrend uralmának szükségességéről nem beszéltek, mint ezekben az években, amikor az események alakulása a világtörténelemben példátlanul álló alkalmat kínált arra, hogy éppen ez az erkölcsi világrend és annak millió gyakorlati követelménye valósággá is válhasson. Az elmélet és a gyakorlat, a hirdett szó és az életté vált valóság között azonban soha kiáltóbb, élesebb ellentét nem volt, mint ugyan ezekben az években.

Későbbi korokban, amikor a történet-

tudós ki tud majd emelkedni a kornak politikai és gazdasági hinárijai közül, bizonyosan a wilson-i tan megszületésének és halálának történetében fogják látni azt a jelenséget, amely ezeket a szomorú időket a legtökéletesebben jellemzi.

Régebben is számtalanszor megtörtént az emberiség életében, hogy ígéretek hangzottak el, amelyeket később nem tartottak meg. Wilson-nak a szájából azonban nem kisebb vagy nagyobb előnyöknek a kecsegtetése szólt a népekhez, hanem a világbékének a szárnyalóan nagy és hatalmas ígérete, a népek közötti ügyekben új erkölcsnek hirdetése, ennek az erkölcsi rendnek a feltételei és követelményei. Olyan egyszerű és világos tan, amely már régebb ott élt külön minden egyes kicsiny embernek, az emberi közösségnek minden egyes párájának lelkében s csak nem akadt addig senki, aki azt megfogalmazza és hirdesse úgy, hogy meg is hallja a világ.

Hítványabbul azonban tant régi korokban sem tagadtak s ígéretet meg nem szegtek, mintahogyan ezzel a wilson-i tanítással ebben a rákövetkező félemlerőltetőben cselekedett a hitvány emberi önző vakság.

Az önzés kicsinyban és nagyban, egyes emberek életében s társadalmak alakulásában, egyének viszállyaiban és államok párvadalaiban soha rendszerebben, könyörtelenebben s ostobábban nem munkálkodott, mint ezekben az években. A koronát tette fel ez a másfél év-

tized arra a korszakra, amely az anyagi érdekek zabolátlán, minden magasabb szemponton keresztülgázoló érvényesüléséből hitet és meggyőződést akart magának és az emberiségnek formálni. Mint töményoldatban, úgy volt meg ebben a rövid időszakban az egész hosszú kornak minden penetráns illata, minden hazugsága, minden ríktó elemlmondása és következetlensége.

Minél áthatóbban és világosabban mutatja meg magát valamilyen rendszer, annál közelebbnek látszik az az idő, amikor az emberek végre is elhárítják testben és valóságban azt, amit a szellem már megtagadott. Az új korszakok a lelkekben érnek észrevétlenül és láthatatlanul. A lelkek lassanként, anélkül, hogy sokat tudnának egymásról, lassanként megtelnek az újnak, a tisztábbnak, a szebbnek az ellenállhatatlan vágyával s néha egészen jelentéktelen események adnak alkalmat arra, hogy erről az általánossá vált érzéseikről tudomást is vegyenek s meglássák, hogy nincsen már senki, aki még ellentmondhatna. Ugyekör az új a régi, mint a lepke lárvája, üresen, törcdezett, kiszáradtan visszamarad, — míg az új vidáman, csillogóan, az örök napnak a fényében ragyogva megindul útjára.

Most úgy tetszik, hogy az anyagi érdekeknek istenítése és féktelen tobzódása után, újra olyan korszaknak a küszöbére érkezünk, ahol az emberfeletti, a természetfeletti mélységeknek és magasságoknak új értelme és megértése születik az embermilliók szívében. Az anyag boldogító mindenhatósága csődöt mondott: éppen abban a korban, abban a pillanat-

István, csíksomlyai ferences zárdafőnök moldvai követsége 1598-ban

Írta: **Dr. Bitay Árpád**

A csíksomlyai zárda gazdag történetéből nem ismertük idáig a címünkben jelzett eseményt. Legalább is a kiadott, nyomtatásban megjelent szakművekben sehol sem látom fel- említve.

Az esemény háttere az a nagy török háború, amely a XVI. század végéről átnyúlik a XVII. század elejére s amelynek a tartama alatt a magyarországi harctereken súlyos ütközeteket vívtak Rudolf magyar király és német-római császár hadai III. Murád, III. Mohamed és I. Ahmed szultán seregeivel. Havasalföldön pedig az egyesült erdélyi és havasalföldi seregek vívtak fényes, győzelmes csatákat a törökkel.

Erdély azonban Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem változékony, rejtélyes természete miatt a századforduló táján nagy veszélybe és bajba került. Ismeretes, hogy saját unokabátyját is kivégeztette, csakhogy törökellenes politikáját győzelemre juttassa. A Mihály Vajda seregeivel együtt vívott diadalmos csaták után mégis nemsokára megunt a fejedelm-

seget s Erdélyt át akarta adni Rudolfnak. Ezt a török, természetesen, mindenáron meg akarta gátolni s már azon gondolkodott, hogy Kelet felől, Moldván keresztül, ráküldi Erdélyre a krimi tatároknak otthon maradt, a magyarországi harcokban részt nem vevő csapatait. Ez a veszedelem elsősorban Csíkot fenyegette. A csíki székelység vezető emberei ekkor arra az elhatározásra jutottak, hogy beküldik a moldvai fejedelemhez követségbe (harmadmagával) a csíksomlyai ferences házfőnököt, azzal a kéréssel, hogy jó szomszédként, keresztény szeretettel adja nekik még idejében hírül az esetleges tatár csapatmozdulatokat.

Ezzel a kéréssel annál nagyobb bizalommal fordulhattak Movilá Jeremiáshoz, az akkori vajdához, mivel felesége éppen egy előkelő, erdélyi székely főúrnak, a háromszéki Csomortányi Tamásnak volt a leánya. Azonkívül pár évvel azelőtt a Movilá-család, a három Movilá-testvér, Dél-Tirolban talált volt menekéket, mikor Péterrel, az akkori fejedelemmel, a török zsarnokság elől elmenekültek. A fejedelmi család, köztük maga a moldvai érsek is (György, a három Movilá-testvér egyike), mely rokonszenvvel viseltetett a katolicizmus iránt, amint ezt más alkalommal részletesebben el fogjuk mondani.

Ilyenformán tehát keresztény összetartás

és a székely rokoni kapcsolatok jegyében állottak, amikor István somlyai házfőnököt az említett feladattal és kéréssel Movilá Jeremiás moldvai fejedelemhez küldték. Ugy látszik, hogy részletes utasításokat élő szóval adták meg, mert az 1598 okt. 8-án Csíkszeredében kelt megbízólevelél csak nagy általánosságban érinti a követség célját. A magyar-szovagú megbízó-levelét a varsói zamoyski levéltár őrizte meg számunkra. Szövegét egy mostanában megjelent okmánygyűjteményből (Dr. A. Veress: Documente V, București 1932) az alábbiakban olvasóinkkal is közöljük.

Három sornyi latin bevezetés után, így szól az irat:

„Kegyelmes Nagyságos urunk. Tudjuk, nyilván vagyon Nagyságodnál, hogy mostan az török és tatár Magyarországon vagyon, értjük, hogy ide Erdélyre akar jöni. Miért hogy tudjuk Nagyságodat Istenfelő keresztény fejedelmnek lenni, annak okáért Nagyságodhoz bocsátottuk ez itt való csíki, gvargván atyánkot, Frater Istvánt, teljes tanosággal, ez kívül két atyánkfíat es vele egyetembe Könyörgünk Nagyságodnak, mint kegyelmes urunknak, Nagyságod haligassa meg mi felőlünk való könyörgésit. Nagyságodtól kegyelmes választ várunk, mint kegyelmes urunktól. Az Uristen éltesse, áldja meg Nagyságodat hosszú ideig: jó egészségbe.

ban mondott csődöt, amikor hatalmának a csúcspontjára érkezett és ezzel a hatalommal naponta csodákat tud művelni. Amikor végtelen távolságokat áthidal, a földgömböt egyetlen egységgé fűzi össze, a földi dolgok törvényeinek utolsó titkait fejtí meg sorra, csak egyet nem tud: egyetlen embert igazán boldoggá és szabaddá tenni.

Most újra látni és érezni kezdi az ember, hogy egyetlen léleknek igazi békéje és nyugalma több s nagyobb dolog a végtelenség síkjain, mint a legnagyobb és legsodálatosabb anyagi mű, amely csak azért és addig jelent tartalmat és értel-

met, míg ezeknek a kicsi, csodálatos lényeknek, az Isten képére formált embernek s az emberi lélek útján az isteni műnek a beteljesülését jelenti.

Ebbe a korszakba vidáman, derülato nyugalommal léphetünk át. Ugy is, mint hívó keresztények, akik ha olykor csak mécses formájában is, de mindig meg tudtuk őrizni ennek a természetfeletti hitnek a tüzét és úgy is, mint magyarok, akiket történelem tanított meg, hinni erkölcsi törvényszerűségeiben és az emberiség magasabbrendű rendjének az elkerülhetetlen szükségességében.

Naponta gyermeket temetnek a nagyváradi cigánysorról...

Hetvenkét házban kilencszázan laknak. Rohadt hústól meghalt egy négyéves kisleány. — A cigányok segélyt nem kapnak és csak 40 bani egy kiló csont

Nagyvárad határában, Velence közelében van ősidők óta a hetvenkét házból álló cigánytelep. Apróka viskók, kalibák, csak lehajtott fővel lehet megállni bennök. Gyengék, düledzők, azt hinni az ember, hogy egy erősebb szél felfordítja őket. Az ablakok legtöbb helyen már be vannak tapasztva a hideg elől... Belül ordító nyomorúság, szívfacsaró szegénység, beteg, meggyötört testű emberek. Rendes nép és vasfegyelmet tart köztük a vajda.

Két év óta Varga János a cigánytelep vajdája. Örömmel fogad minket.

— Csakhogy eltetszettek jönni, tekintetes uraim. Nem tud senkisémet a mi nyomorúságunkról semmit, vagyis inkább nem akarnak tudni rólunk.

Két perc alatt már embergyűrű vesz bennünket körű, fiatalok, öregek, férfiak, asszonyok, mind beszélnek, mind panaszkodnak.

— Hallgassatok, én beszélek — szól rájuk keményen a vajda, mire elnémulnak tisztelet-tudóan. — Rettenetes a mi életünk — kezdi Varga János. — Munkánk nincs, nem tudunk dolgozni sehol. Nincs miből éljünk, nincs mit együnk. Tavaly nyolcan haltak éhen közülünk. A városhoz én akartam a minap beadni a segélykérvő listáját, de a polgármester elkergette minket a folyosóról. Azt mondták ott fent, megélünk mi a szemétdől is... Hát csakis abból élünk... A szemétdombokat turjuk fel csontok, ruhadarabok után. Egy kiló csontot 50 baniért vesznek meg a szarugyárban.

Datum in Chik, die 8. Octobris, Anno Domini 1598."

Az okmány pár latin szóval végződik, amit magyar fordításban adunk:

"Nagyságodnak igen alázatos szolgálói" s ezt követi a megbízóknak felsorolása (latin keresztnevekkel): Lázár Farkas, Zemerei Mihály, Bech (olv. Becz) Imre, Bech Tamás, Lázár Imre, Geréb János, özv. Becz Pálné, Daczó Katalin.

A követséget vezető István házfőnök vezetékeve, valószínűleg, Udvarhelyi volt. Azt is megtudjuk ebből az okmányból, hogy ki volt 1598-ban a csíksomlyai házfőnök? Karácsonyi János nagy műve (Szt. Ferenc Rendjének Története; II. Budapest 1921, p. 27.) Prater István 1598-as házfőnökségét nem említi. (1592-ből és 1599-ből említi meg névszerint a házfőnököket.) Ebből az okmányból hitelesen kitűnik, hogy 1598-ban István „testvér” volt a gvardián, aki valószínűleg azonos azzal az Udvarhelyi Istvánnal, akit Karácsonyi 1605—1610 közt említ gvardiánként.

Az oklevélben „keresztlyén” szó szerepel a katolikusoknál ma szokásos „keresztény” helyett. Tudvalevő azonban, hogy akkoriban katolikusok és reformátusok vegyesen használták mindkettőt, így pl. még Pázmány is. Csak a XVIII. sz. közepétől fogva lett általános a katolikusoknál a keresztény, a reformátusoknál meg a keresztlyén.

— Már csak 40 banit adnak — szól közbe egy öregasszony, akiről szinte csurog a rongy.

— Hat-nyolc lelt kerestünk így naponta. Enyiből nem lehet megélni. Tessék nézni, nekem is négy gyermekem van. A feleségem két hónapig beteg volt. Egy kislányunk halva született, mert a babaképezdebe csak szegénységi bizonyítvánnyal akarták felvenni.

— De hát akkor miből élnek?

— Jőformán magunk sem tudjuk. Eladtuk mindenünket, amink volt, ágyhuzatot, párnát, ruhát, csak az a miénk, ami rajtunk van. Akinek nincs mit eladni, az a szemétdombrol szedi össze az enivalóját. Itt van ez az ember, Csordás János. A szemétdombra kidobott csontokról kaparták le a húst és négyéves kisleánya husmérgezésben meghalt tőle.

Csordás János csak rábólint.

— Igen, meghalt. — A szemében mintha könnyek nedvesednének. — Voltam vele a betegséglőzében, de elkergettek, mert nem volt 20 leiem. Cigányt nem gyógyítanak ingyen!

Átokverte nép a cigánynép

— Hiába, mi átokverte nép vagyunk, — sóhajt fel a vajda. — Mirőlünk mindenki azt hiszi, hogy tolvajok, rablógyilkosok és dologkerülő lusta emberek vagyunk, pedig merem mondani, hogy az egész országban nincs olyan tisztességes ember, mint akármelyikőnk itt a telepen... Koldulni nem mehetünk, mert elkergetnek: menjünk dolgozni! Igazán rákényszerítenek, hogy tanuljunk meg lopni, rabolni.

— És a népkonyhák?

— Oda sem vettek fel bennünket a listára, nem adnak egy falat kenyeret sem, mert cigányok vagyunk...

Egy öreg, fekete, ráncosképu ember szól közbe:

— Pedig éppen úgy harcoltunk mi is a háboruban, éppen úgy elviszik a fiainkat katonának és éppen olyan Isten teremtményei vagyunk mi is, mint a többi emberek. Jobb volna, ha ágyukkal itt mindönket halomra lőnének, hogy ne nyomorogjunk többet.

A vajda beszél tovább:

— Nagyobb rend van itt kérem, mint bent a városban. Két ember éjjel mindig szolgálásban van rendőr helyett. A multkor is elfogtak egy tolvaj falusi embert, aki tyukokat hozott árulni éjnek idején a telepre.

A kis purdó nem akar cigányprimás lenni

Egy fiatal asszony veti közbe:

— Ez a ruha sem az enyém, ami rajtam van, kölcsön kaptam, hogy bemehessek a városba. Csak egy nyári nyoknyám van és semmi több... Pedig négy gyermekemre is keresni kellene. Ez itt az egyik — tol maga elé egy kis zamatos képu purdót az asszony. — Szeretnék vele iskolát járattatni, de nem lehet, mert megfagy az úton, hiszen cipője sincs.

— Ugye, primás akarsz lenni? — kérdezem a kis gyereket.

— Nem, suszter, — felelte bátran a kófi.

Egy másik férfi kezd panaszkodni:

— Még erről a földről is el akarnak kergetni ahol most lakunk. A katonavárosi polgári gazdák ez a telek, két-háromszáz lelt fizetünk évenként egy-egy viskó után. De honnan vegyünk pénzt? Ha meg nem fizetünk, el fognak kergetni. Hetvenkét kunyhó van a telepen, összeadtunk 50—50 lelt egy ügyvédnek, hogy ingyen telket járjon ki részünkre, de az ügyvéd eltűnt a pénzzel.

— Hogy hívták az ügyvédet?

— Talán Jonescunak, — mondja egy nő.

Végigjárjuk a telepet, az apró tákolmányokat. Rettenetes a nyomor. Apró gyerekeken csak egy szál ing és ott alusznak a koménynyé fagyott földön, mert még szalmára sem felik. Egy-egy viskóban két-három család, 8—10 ember. A szoba közepén pár szem parázs, rajta nedves fűzfa sir kinjában és olyan füstöt csinál, hogy az ember szeméből könnyeket csal elő. Ágy, butor sehol. Két-három viskóban kis karácsonyfaág színes papirokkal... Lám, még ebbe a nyomorúságba is eljött a Jézuska.

A tüdővész tizedeli a gyerekeket

Az egyik helyen kéthónapos csecsemő sir egy teknőben. A metzelen testén még ing sincs, csak a melléje húzó macska teste melegíti. Áporodott, rossz levegő, szenny, mocsok, nyomorúság mindenfelé... Rengeteg gyerek. Háromszáz felnőtt és mintegy ötszáz gyerek van a telepen... Hetvenkét házban kilencszázan laknak!

Érdekes, hogy a telepen csak maguk között házasodnak a cigányok. Más vidékről idekerültek bizonyítványokat kell hozni, hogy tisztességes, dolgozó, rendes ember.

A gyermekek közt nagy a halandóság, a tüdővész pusztítja őket, szinte naponként van temetés. A nagybögös Farkas családban egymásután hat gyermek halt meg három hét alatt. Mi lesz ezekkel a szerencsétlenekkel, ha leesik a hó?!

A vén cigány, aki 33 évig szolgálta a nemes várost

A 70. szám alatt lakik az öreg Hamza János. Sirva panaszkodik.

— Hetvenhárom éves vagyok, kérem szépen, harminchárom esztendőig voltam a nemes város megbízásából a telep vajdája és most annyira sem méltat a nemes város, hogy egy csontot vessen elébem, mint egy kutyanak... Gyermekeim elhaltak, csak a feleségem él. Négy unokám volt, azok is mind meghaltak. A legutolsó most két hete torokgyíkban...

— Mi volt a foglalkozása Hamza bácsi? — kérdezzük.

— Hegedűs voltam — feleli büszkén az öreg, felesillandó szemekkel. — Add csak elő Rozáli a hegedűmet — szól be a viskóba, — hadd hegedüljek egyet az uraknak.

Már ott van az álla alatt a hegedű. Elgondolkozik, hogy mit is játszon. Bűtykös, sovány ujjával halkán kezdi rá a „Vén cigányt”. Vónójában már alig egy pár szál szőr, hegedűje rekedten sirja:

„Vén öreg ember nótája nem kell, Nótája nem kell senkinek már...”

Látszik az öreg arcán, hogy a lelket önti bele a száraz nyirettyűbe és boldog, hogy most őt hallgatják. Szemébe könnyek gyülemlenek, esőndben buggyannak elő és leperregnek a kopott hangszerre...

Román vallás, magyar vallás

Kint újra tovább folyik a sirás-rivás:

— A román plébánián is osztottak segélyt, de minket elkergettek, mert magyar vallásuk vagyunk.

— Milyen az a magyar vallás?

— Katolikus, meg református.

— És a román vallás?

— Az a keleti vallás.

— Mit tudnak a cigánynép eredetéről? — kérdezem.

— Semmit kérem, — feleli a vajda. — Mi csak azt tudjuk, hogy szegények és éhesek vagyunk...

Ajánljuk ezt a riportot a város vezetősége és a jólelkű emberek figyelmébe. Mert lehet, hogy átokverte nép a cigánynép, de laknak évszázadok óta Váradon, szükség is van rájuk és ők is Istennek teremtményei.

Dévald László.

A király újesztendei napiparancsa

Bukarest. Saját tud. A király január elsején magas napiparancsal fordult a hadsereghez, amelyben többek között ezeket mondja:

— *Mínél mostohábbak az idők, annál inkább kell a királynak és az országnak a ti hitekre és odaadásotokra támaszkodnia, azért e nehéz napokban, amelyek mindnyájunkat egyaránt megpróbáltatnak, a legtekélyesebb fejelemet kívánom meg hadseregemtől s rendíthetetlen bizalmat bennem, vezérekben, aki fáradhatatlanul és szívem minden szeretetével öröködöm a ti javatok felett. Boldog újévet kívánok nektek.*

Goga közvetítsen kibékülést Vajda és Titulescu között?

Bukarest. Saját tud. Politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak annak a látogatásnak, amelyet a közelmúltban Vajda Sándor tett Gogánál. A látogatás ugyanis teljes egy óráig tartott és biztosra veszik, hogy a két politikus az együttműködés lehetőségeit beszélt meg. Állítólag arról is volt szó közöttük, hogy Goga közvetítsen békülést Vajda és Titulescu között. Goga Titulescunak külföldről való hazaérkezése után adja vissza majd Vajda látogatását, amit komoly belpolitikai fordulat bevezetőjének tekintenek.

Rothermere nem akart magyar király lenni

Balthazár püspök cáfolja a szent koronával házalók pletykáit

Budapestről jelentik: Megirtuk lapunk legutóbbi számában, hogy Rákosi Jenő volt személyi titkára: Schiller József dr könyvet adott ki, amelyben foglalkozik Rothermere lord magyar királyságának kérdésével és azt állítja, hogy a lord egész halálozása után „igen”-nel válaszolt arra a kérdésre, elfogadná-e a magyar koronát, ha azt felkínálnák neki?

Balthazár püspök, Rothermere lord bizalmasa a „Reggeli Ujság”-ban a legnagyobb felháborodással utasítja vissza Schiller dr állításait és kijelenti, hogy a királykérdésről beszélgetve, a lord névszerint is megemlítette egy külföldi királyi herceget, mint legalkalmasabbat Magyarország trónjára.

De arról, hogy a lord vállalja a magyar koronát, szó sem volt. A lord jól tudja, hogy ilyen tervnek gyakorlati megvalósítása esetén operette-figurává válnék.

Az UGIR kritikája az új törvényjavaslatok fölött

Lemondott Farkas Mózes elnök

Kolozsvár. Saját tud. December 31-én az UGIR rendkívüli ülést tartott, amelyen helytelenítette a kormány új adótörvényeit, a fényűzési cikkekre kivetett új adórendszert, mely többet ért az országnak, mint hasznát. Különösen helytelenítették az új munkásbiztosító törvényjavaslatot, amely megcsontítja az autonóm jogokat. A szociális kérdésekben gyors orvoslást kértek. Dr Farkas Mózes az erdélyi fagózat elnökségéről, amelyet 12 éven át töltött be, lemondott. A Gyáriparosok Szövetsége január 10-ére rendkívüli közgyűlés összehívását kérte, amikor is az elnöki széket fogják betölteni.

Vandalizmus a Mária-radnai Kálvárián. Temesvár. Saját tud. Dr Tréfán Timoteus, máriaradnai ferencendi quardian ma, hétfőn délután jelentette a temesvári püspöknek, hogy a radnai nagytemplom mögötti Kálvária-hegyen az éjszaka rombolás és szoborcsontkítás történt. Közlebbit nem mond a jelentés. Holnap fog részletesen beszámolni a vandalizmusról.

HEYMAN SZINKÖR.

Már csak kedden és szerdán hallhatja **Richard Taubert**

Hazug csókok

grandiózus énekes, zenés világlágerben.

Partnerei: Szőke Szakáll, Lyen Deyers.

Kedvezményes jegyek érvényesek.

Lugoseanu megérkezett Bukarestbe

Hétfőn délelőtt számol be Maniu miniszterelnöknek az egészen kielégítő népszövetségi tárgyalásokról

Bukarest. Saját tud. December 31-én délután egy órakor érkezett az országba Lugoseanu ipar- és kereskedelemügyi miniszter, hogy a kormány utasításait átvegye a külföldi hitelezőkkel és a Népszövetség pénzügyi bizottságával január 9-én folytatandó tárgyalásokhoz.

Az újságírók Zombolyáig eléje utaztak, de a miniszter nem volt hajlandó nyilatkozni külföldi tárgyalásainak eddigi eredményeiről, mert, amint mondotta, először a miniszterelnöknek kell jelentést tennie s csak aztán számolhat be a sajtó számára is.

Mindössze annyit vehettek ki az újságírók a Lugoseanuvall folytatott beszélgetésből, hogy az eddigi tárgyalások egészen kielégítő eredménnyel végződtek.

Lugoseanu éjjel háromnegyed tizenkettőkor érkezett Bukarestbe. Az állomáson a minisztérium vezértitkára és magasrangú tisztviselői fogadták, valamint a párthívek egy kis csoportja, amely lelkesen üdvözölte az érkező minisztert.

Mit hozott a külföldről a kereskedelmi miniszter

A Népszövetség közreműködése remélhető Románia pénzügyi rendezésére. A nyugati hitelezők is engedékenyek

Bukarest. Saját tud. Mint munkatársunknak az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban kijelentették, Lugoseanu kereskedelemügyi miniszter még a hétfői nap folyamán se ad nyilatkozatot a sajtónak. Ugyanis mindeztideig még nem volt alkalma, hogy a minisztertanács előtt jelentést tessen.

A bukaresti sajtó részére azonban Lugoseanu még elutazása előtt bizonyos közléseket tett, amelyekből most a külföldi tárgyalások tényállását a következőkben lehet összeállítani.

Mint ismeretes, Rist, a Népszövetség kiküldött pénzügyi szakértője a Népszövetséggel történő technikai együttműködést ajánlott Romániának. Ennek megfelelően még Vajda Sándor kormány kérte a Népszövetséget, hogy tisztán csak egy gazdasági és pénzügyi újjáépítési program megalkotására nyújtson segítséget. De ellenőrzés nélkül.

Megjegyzendő, hogy a Népszövetség ily irányu támogatására ezideig még nem volt példa.

A Népszövetség erre egy általa megjelölt és Románia által kinevezendő szakértő kiküldését akarta. A szakértő az újjászervezési programban behozta volna a nyugaton uralkodó gazdasági szellemet, de ezt Románia speciális helyi viszonyaihoz alkalmazta volna. A népszövetségi szakértő alkalmazása különben semmiben sem érintette volna a román állam szuverenitását és nem jelentette volna Románia állandó külföldi ellenőrzését se.

Avenol, a Népszövetség vezértitkára, a népszövetségi szolgálat ilyen értelmű megszervezése céljából látogatást tett a nyár folyamán Bukarestben, szeptemberben pedig a Népszövetségnek egy delegációja lépett érintkezésbe a Vajdakormánnyal.

Majd Madgearu és Lugoseanu utaztak Genfbe és az ott folytatott tárgyalások eredményeként tervezeteket dolgoztak ki egy olyan tisztán gazdasági és pénzügyi együttműködésre, amely lényegében megegyezett valamennyi nagy politikai párt gazdasági és pénzügyi programjával. Ez a terv azonban nem volt megvalósítható, mert a Népszövetség pénzügyi bizottságának az őszi ülésezése véget ért, vi-

szont a román parlament az egész ügygel még nem foglalkozhatott. A Népszövetség pénzügyi bizottsága pedig múlt év őszén már többé nem ült össze s új ülészsaka csak 1933 január hónapjában fog lenni.

A román kormány azonkívül a tervezeten bizonyos változtatásokat kívánt. Ezek megtárgyalására utazott ki most a közelmúlt hetekben Lugoseanu miniszter, aki Genfben, Párizsban és Londonban folytatott tárgyalásokat. Genfben a Népszövetség pénzügyi bizottságának tagjaival tárgyalt, míg Londonban és Párizsban az ottani gazdasági és pénzügyi élet kimagasló egyéniségeivel folytatott beható eszmecsere.

A miniszter jó benyomásokkal jött a külföldről s a további érdemleges tárgyalásokra kellően előkészítettnek látja a helyzetet. Az újabb tárgyalások január 9-én kezdődnek a Népszövetséggel. A külföldi hitelezők megőztéséről tanuskodik az a tény is, hogy az 1933. évre eső három hónapra transzfermoratóriumot engedélyeztek az ebben az időközben esedékessé váló államjegyek amortizációjára nézve. Ennek az esedékességnek összege 750 millió lejt tesz ki.

Lényegében ezeket fogja tartalmazni Lugoseanunak 1—2 nap múlva a sajtó számára teendő nyilatkozata. Ugyanis, mint munkatársunknak illetékes helyen kijelentették, ezek lényegében fedik Lugoseanu nyilatkozatát.

A férj kimentette az örvényből feleségét. Nagyváradon Úveges György kovácsmeister összejördült a feleségével s a vita hevében ráütött. Az érzékeny asszony sirva kirohant a házból. A férje néhány perc múlva lehült, megbánta a dolgot, rossz sejtélemmel felesége után szaladt. A járókelők útbaigazítása után egy rendőrrel szaladt a Körös felé, amelynek vizében, a legmélyebb helyen, az örvényben már haláltusáját vívta a szerencsétlen asszony. A férj s a rendőr utána ugrottak s éppen az utolsó percben kimentették a már többször alámerülő asszonyt. Őlében vitte haza Úveges a feleségét, akit a forró tea roagához térített s valószínű, hogy nem lesz semmi következménye a jeges fürdőnek. A házaspár kibékült s az új évre öröm váltotta fel a bánatot.

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt kérje az „Erdélyi Lapok”-at.

TÁRSADALMI ÉLET

A PISKI RÓMAI KATOLIKUS OLTÁREGYLET szokásos karácsonyi akcióját az idén is, nagyon szép erkölcsi siker koszorúzza. *Hoboth A. József* főesperes-plébános és *Kassay Józsefné* elnöknő mindenkor a legmesszebbmenő szeretettel és gondossággal viselik szívükön a helybeli római katolikus szegények szomorú sorsát, akiknek ezen nehéz időben is sikerült szeretetadományokkal, meglegedett és boldog karácsonyi ünnepeket szervezni. E szép és nemes munkában, az újonnan létesült Leányklub, — *Hugyezz Mária* elnöknő vezetése mellett lelkesen segítkezett — szeretetadományokat gyűjtöttek a nemesszívű adakozóktól, így vált lehetővé, hogy pénzbeli segítségén kívül, élelmiszert és ruhával elláthattuk szegényeinket. Szép sikerült karácsonyi előadást rendezett az Oltáregylet szegényei javára. Színrekerült *Kosáriné „Petike mamája”* c. mesejátéka, amit az óvodába és iskolába járó katolikus gyermekek, megható bájjal és kedvességgel játszottak le. *Havadtól Imre „Arva karácsonya”* c. 5 felvonásos színművét a Leányklub tagjai adták elő óriási sikerrel. Szereplők: *Krauter Irma, Szabó Aladár, Serfőző Ica, Mrozech Gizella, Ince Kálmán, Antal Nelli, Szabó Aladár, Csizmadia Sándor, Kálmán M., Oszlánczi Jóska, Zsartó L., Hugyezz László, Hoffmann Ferenc, Lakatos Ilonka, Herczeg Bözsike, Barosi Ilona.* Előképek, a Leányklub énekkarának *Csizmadia Juci* karvezető vezetésével előadott énekszámai emelték az előadás sikerét. A zenét: *Jartó, Tokos és Bozeró* vonóskiséréte szolgáltatta. A rendezést *Herczeg Lujzi* és *Kassay Margit* látták el. Úgy a rendezőknek, mint a szereplőknek, a szeretetadományokat gyűjtő tagoknak és a nemes szívű adakozóknak hálás köszönetet mond az Elnökség.

A GELENCSEI KATOLIKUS MUKEDVELŐK két előadást is rendeztek a karácsonyi ünnepek alatt. Iskolás gyermekek előadták a „Részeges ember fia” c. pásztorjátékot, a felnőttek pedig a „Méltságos csizmadia” című színművét.

KISJENŐN A „MINDENKI KARACSONYFÁ”-JÁT állította fel a Katolikus Leányegylet. A templom előtt felállított és feldíszített karácsonyfa nagy hatással volt az éjjeli misére jövő hívők részére. Két nap alatt annyi adomány gyűlt össze a „Mindenki Karácsonyfája” körül, hogy a szegényeket úgy ruhával, mint élelemmel bőségesen lehetett ellátni. A község lakossága, vallási és nemzeti különbség nélkül nagy szeretettel áldozott a nemes gondolatnak.

A CSIKSZEREDAI IPARTESTULET vezetősége minden alkalommal nagy súlyt fektetett arra, hogy az iparos ifjúság szellemi fejlesztése is programján szerepeljen. Az idén is megkezdik az ismeretterjesztő előadások sorozatát, amelyeken több főgimnáziumi tanár, ügyvéd, szakember fog előadásokat tartani. Az életrevaló eszme *Bíró József* elnököt és *Részegh Viktor* titkárt dicséri.

A CSIKSZEREDAI OLTÁREGYLET dr. Nagy Bénié elnöklele alatt dicséretreméltó tevékenységet fejt ki. A katolikus háziasszonyok egymásután ötletesbbnél-ötletesebb műsoros estélyekkel kedveskednek a közönségnek s így ebben a nehéz világban is biztosítják ennek az intézménynek anyagi boldogulását. A napokban *Vámszer Gézáné, Imets Ákosné, Karda Gyuláné* és *Sarkadi Elekne* háziasszonyok közreműködésével rendeztek a főgimnázium tornatermében műsoros estélyt. Nyitányt adott elő zongorán *Mayer Erzsike* remek technikával. Ünnepi beszédet *P. Takács Gábor* csiksomlyói házfőnök mondott és ismertette a szavalókórus történetét, amely ma szerepel Csikszereében először műsoron. Műdalokat énekelt *Dürné Hellwig Ella*, finom esengő hangja igen nagy sikert aratott. Nemkülönbön zongora-kísérője, *Potoczky Olga* is. Aztán a szavalókórus szerepelt, mintegy 24 tagú vegyes szereplőkekl. *Mócs László* Tetemrehívását és Vád- és védbeszédét adták elő igen nagy sikerrel, dr. Nagy György orvos vezénylete alatt. Az előadásból és a szereplők hanganyagából, kiejtési módjából meglehetően állapítani, hogy Csikszere a szavalókórus szervezésében is közelebbről vezetni fog. Utána *Herczeg Ferenc*: Két ember a bányában c. egyfelvonásos darabját adták elő ifj. *Cseh István* és *Bíró Zoltán*, — mindketten megrázó drámai elővel jelenítették meg a bányában beenszorult ember halálfelelmeit.

A FOGARASI SZIVGARDA kedves kis tagjai *Kosztér Atyának „A tündér esőjka”* című kedves darabját adták elő bájos alakítással. A közönség színtől megöltötte a színház-termet és szünni nem akaró tapsal honorálta a kis művészek produkcióját. Mindenik gyermek elsőrendűen játszott, de mégis legkiválóbban alakítottak a következők: *Goosch Dóra* és *Müller Elzike* a főszerepben, *Hübe Duci* a prólóg elszavalásában voltak nagyszerűek. *Tatár Hajnalka, Matlak Mária* és *Gonda Mária* kitűnő szereplésükkel tették tökéletesé a darab előadását. A közönség a legkedvesebb benyomásokkal és hangulatban távozott és annak az óhajának adott kifejezést, hogy minél hamarabb hasonlót rendezzenek.

A MAROSUJVÁRI RÓMAI KATOLIKUS OLTÁREGYESÜLET sikerült műsoros délutánnal fejezte be a szegény gyermekek felruházására rendezett karácsonyi bazárját. A műsor legkiemelkedőbb pontjai a gyermekek által előadott kis színjáték és az előképek voltak. *Agoston Ignác* plébános meglehangú szavaival vezette be a műsort, amelyet kiegészített a római katolikus vegyes dalkör művészi énekszámaival, *Harmath Endréné* felolvasása és *Fried Sándorné* szavalata szintén óriási sikert aratott. A jövedelméből 55 leány és fiúgyermeket ruháztak fel. A karácsonyfaünnepélyen 160 gyermek kapott szeretet-csomagot. Az Oltáregylet választmányának és *Harmath Endrénének* a fáradhatatlan rendezésért a közönség hálás köszönetét fejezte ki.

MAROSILLYÉN karácsony első napján a katolikus iskolában a katolikus és a református egyház közös rendezésében az Arva című kis három felvonásos adták elő nagyon szépen, anyagi és erkölcsi sikerrel. Hasonló közös rendezésben ünnepteltek meg a marosillyeiek a Szilveszter-estét is. *László Domokos* plébános minden alkalommal elkövet mindent, hogy a kisebbségi társadalon jól érezze magát s az egyház közelében szórakozzon.

AZ ALVINCZI RÓMAI KATOLIKUS HITKÖZSÉG lélekemelő karácsonyfa-ünnepélyt rendezett saját kultúrtermében. A műsoron ott szerepelt az iskolások kedves karácsonyi darabja, énekek és a plébános köszönete az adakozó lelkekhez. Több gyermek felső ruhát, fehérneműt és szeretet-csomagot kapott.

A KAPNIKBÁNYAI MUKEDVELŐ GARDA karácsony másodnapján adta elő Kovácsné: Karácsonyi mystériumát. A zsufolásig megtelt ház zajosan ünnepelte a szereplőket, különösen a *Kovács* művészetét, aki igazi hozzáértéssel játszotta el szerepét. Meglátszott rajta a fiatalori rutin, amelylyel egykor a budapesti színpadon ért el sikereket. A darab többi szereplői is nagyobb színpadokon is megállottak volna helyüket. A rendezés érdeme *Kovácsné* tanítónőé, ki lévén a szerző is, lelket öntötte a szereplőkbe. Kapnikbánya ifjú mukedvelői s különösen diákjai, akik *Petri Szép József* plébános neveltjei, máskor is megmutatták, hogy meghálálják a nevelőjük jószágát, aki 27 éven keresztül irányította őket.

A SZÉKELYUDVARHELYI OLTÁREGYLET MISSZIÓS SZAKOSZTÁLYA az ünnepeken sok szegénynek törölte le könnyeit ruha, élelmiszert és fa adományaival. A jó lelkű nők nemcsak a város szegényeit karolták fel, de megjelentek a kórházban és a börtönben is, hogy szeretetüknek melegét éreztessék a betegekkel és a megtevedettekkel is. Az adományok kiosztása dr. *Dobos Ferencné* irányítása mellett mindenütt megható kis ünnepségek keretében folyt le, amelynek műsorszámait a zárdai leányiskola növendékei szolgáltatták. Beszédet mindenütt *Pál István* prelátus mondott.

AZ UDVARHELYI KOLPING LEGÉNYEGYLET karácsony harmadnapján nagyszerű diszgyűlést tartott, amelyen a legényegyleti induló elhangzása után *Balázs András* s. lelkész, új igazgató mondotta el tartalmas székfoglaló beszédét. Dr. *Baráth Béla* teológiai tanár, az orosz istentelenc munkáját ismertette nagy felkészültséggel. Majd *B. Solyom Edith* énekelt egy műdalt, nagy hatással. *Szent József* legényegyleti tag sikerült szavalata után *Pál István* prelátus mondott záróbeszédet, elismeréssel adózva a diszgyűlés szereplőinek.

NYUJTÓDON ugyancsak a katolikus mukedvelők „Karácsony a mennyországban” c. pásztorjátékot adták elő. A nyujtói Leányegylet karácsonyfa akciójából száz gyermek kapott szeretet-csomagokat.

AZ ARADI POLGARI JÖTEKONY NÖEGYLET hölgyei felváltva naponként a Ferenc-téri iskolában száz liter ingyen-tejet osztanak ki a szűkölködő szegény gyermekek között és száz gyermeket látnak el ily módon a szükséges táplálékkal. A tejet *Weissenburger Náudor* uradalma szállítja az akció vezetőségének és a város vezetősége a karácsonyi ünnepek után foglalkozott a csendben dolgozó egyet működésével, amelynek megleghangú átiratban fejezte ki köszönetét a száz gyermek naponkénti ellátásáért.

A PETROZSÉNYI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG fővárosi nivóví művész-estet rendezett karácsonykor. Az estélyen jelen volt a város társadalmának krémje felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül, s zsufolásig megtöltötte a Munkás kaszinó nagy, modern termét. Az estély fénypontja *Eggy Ghyss*, a klasszikus táncművész ragyogó énekszámai voltak. *Sinding Rhapsodia Guerriere*, *Borodin: Miséria*, *Franz Salmhofer: Igazság és hazugság*, *Debussy: Puck*, *Ady: Sirni... sirni... sirni...* című táncszámaiban az eszmének mélységes elgondolása teljesen egyéni, művészi formában történő megjelenítése méltán emelik a művésznőt Európa klasszikus táncosnőinek legelső sorában. *Gáll Jancsi* a 16 éves hegedűművész, a budapesti zeneművészeti főiskola volt növendéke ragyogó technikai felkészültségével lába hozta a közönséget s olyan orozlámköröket mutogatott, hogy nem túlzás, ha joggal hisszük, hogy Óróla pár év múlva nemzetközi viszonylatban is sokat fogunk még hallani és olvasni. *Grün Ibyk*, a kilencéves kis primadonna, táncosnő, énekes és előadó művész született univerzális művésztelenség és már fővárosi színpadra szerződési ajánlatot kapott. Szünni nem akaró tombolás és taps honorálta nagyszerű táncszámaikat. Dr. *Parkas Miklós* ügyvéd tárogató szólója tökéletes művészi élmény volt. A közönség alig akarta leengedni a színpadról. A zongorakíséretet dr. *Abraham Józsefné* és *Gáll Janka*, a két kiváló zongorista a tölük megszokott precizitással végezték el. A megnyitó beszédet *Weress Béla* unitárius lelkész, a Magyar Párt szilvolygi tagozatának elnöke tartotta. Ugyancsak ő adta elő megdöbbentő drámai hatással *Ady-nak* *Sirni... sirni... sirni...* című költeményét. Az estély, amely a maga nemében a Zsilvölgyében páratlan hatást váltott ki *Weress Béla* lelkész és neje fáradhatatlan szorgalmú és hozzáértő munkásságának eredménye és méltó jutalma. Köszönet, amiért a petrozsényi kiváló művészi érzékű és nagyigényű közönségnek ezt a feledhetetlen estélyt megrendezték.

A SEPSISZENTGYÖRGYI SZENT FERENC-RENDI NÖVEREK, elemi iskolás növendékeikkel a városi díszteremben, a gyermeki előadásokat jóval felülmúló ünnepélyt rendeztek. A műsort ének és szavalat (*Nagy Sárka*) nyitotta meg és a három színdarab közé beállított előképek tették változatosá. Az anyagi üdvözlét, *Mária: Szász Judit, Gabriel: Nagy Éva*, mialatt fölcsendül harmonium kíséret mellett: „Ave Maria gratia plena...” *Kathy Gyuláné Edényi Margit* művészi éneke, *Mária* meglátogatja Erzsébetet (*Mihály Mariska*), *Szent József* (*Schmidt Lujzika*) és fölhangozik az örökszép „Magnificat...” Az „Angyaljáték” főszereplője: *Zentay Edit* bájosan alakította Jézuskát és *Benedek Rózika* erlagadó főangyal és vezetője volt az anyagi seregnek. Az „Angyal esőjka” volt a 2. amelyben *Román Zsuzsi* és *Ferenc Dóri*, a két elrabolt és koldulásra fogott urilánykák, átértett játékkal könnyekig meghatották a közönséget. A gonosz asszony *Bálint Vera*, az édesanya *Sándor Mária*, kisebb szerepekben *Albert Márta, Tüzes Lenke, Török Ica, Steiger Aranka, Jencserits Hilda*, *Nagy Manyika* szintén kitűnően alakítottak. A „Sürgős üzenet”-ben *Nagy Manyika* telefonozott a Jézuskának, nagy derűtséget keltve aranyos játékkal. A „Bethlehemi daljátékban” végül — anyyalok, pásztorok — és a három királlyal (*Nagy Lenke, Rombauer Zsuzsika, Horváth Mancsi*) megérkeztek a jászhoz és hallottuk *Mária* gyönyörű altató dalát, *Szent József* imádó himnuszát, amely valódi karácsonyi hangulatot varázolt a termét zsufolásig megtöltő közönség szívébe s így legszebb siker koronázta a tisztelendő Nőverek fáradozását, akik 62 gyereket tanítottak be és vonultattak fel.

Gandhit, a szent hindu szokások megsértésével vádolják

Bombayból jelentik: Gandhi, mint ismeretes, lemondott a tervezett éhségsztrájkjáról, mivel az általa indítványozott szavazás úgy döntött, hogy a páriák előtt megnyitják az ó-ind guruvayári templomot. Gandhi voltaképpen ezt akarta elérni és akkor lépett volna éhségsztrájkba, ha a templom továbbra is zárva marad a legalacsonyabb néposztály előtt.

Hiába szavazta meg azonban a hinduk többsége, hogy a páriák ezentul látogathatók, a híres templomot, a papok nem akarják beereszteni a páriákat a templomba. Sőt még ennél is tovább mentek és különböző bíróságok előtt panaszt emeltek Gandhi és hívei ellen azaz az indokolással, hogy Gandhi és híveinek hadjárata a páriák érdekében beletűzközik a hindu vallás szent szokásaiba. Azt is megjegyzi feljelentéseikben a hindu papok, hogy Gandhi bejelentett éhségsztrájkjai valóságos szociális terrort idéztek elő a hinduk között és így történhetett meg, hogy a nagy többség a páriák javára szavazott. E terror nélkül — mondják a papok — sohasem nyílt volna meg a guruvayári templom a legalacsonyabb néposztályhoz tartozók előtt.

A debreceni hőforrások vize váratlanul elapadt

Debrecenből jelentik: Oriási szenzáció erejével hatott, hogy pár esztendővel ezelőtt a debreceni Nagyerdőn végzett furások sikerrel jártak s a hajduszoboszlói vízhez teljesen hasonló gyógyerővel rendelkező vizet sikerült feltárni. A város vezetősége okos belátással gyümölcsösítette ezt az oriási értéket és jelentékeny összeget fektetett be. Felépíttette hatalmas költséggel a nyár folyamán a nagyerdői uszodát, a strandfürdőt, legújabbán pedig a fedett uszodát. Pénteken reggel arra lettek figyelmesek, hogy a víz folyása elapadt és a vízszolgáltatás megszűnt. A hír percek alatt bejárta az egész várost s nagy aggodalmat keltett mindenfelé, különösen a városházán, ahol urrá lett a megdöbbenés, mert hiszen éppen legutóbb közel félmillió pengő értéket fektettek be ezekbe az építkezésekbe.

A vízszolgáltatás megszűnésére vonatkozóan a felfogás illetékes helyen az, hogy valószínűleg egyszerű eldugulás okozta a kut elapadását, hogy tudniillik az ezerkétszáz méter mélységben levő aknában valamilyen beomlás történt és ez akadályozza az ottlévő gázok és gőzök felhajtóerejének kifejtését és ezáltal a víz felhajtását. Ez az optimista felfogás, amely, ha beigazolódik, néhány hónap leforgása alatt újabb furásokkal és takarítási munkálatokkal, a cső kitisztításával újra felszínre lehet hozni a hőforrás vizét. Van azonban egy másik felfogás is, az az aggodalom ugyanis, hogy a vizet felhajtó gázok és gőzök a föld mélyében levő kőzetrepedés révén eltávoznak, ilyenformán felhajtó erejük gyengül és a vizet felhajtani nem tudják. Ez a pesszimista felfogás, amely ha beigazolódik, akkor Debrecen számára a hőforrás vize elveszett, illetve csak újabb, más helyen eszközlendő furással lehetne vizet esetleg újra felfakasztani.

A hőforrás vizének feltáróját, Faller Gusztáv királyi főmérnököt, aki a szoboszlói és a karcagi kutfurásokat is végezte, a debreceni hőforrások vizének eldugulása valósággal lemeztette. A főmérnök egyébként erősen bizik abban, hogy rövid megfeszített munkával a vizet újból szabaddá teszik és hozzáférhetővé a gyógyulást kereső emberek számára.

Ragályi Pál

szücs

Timișoara II. Főucca 38. szám.

Kisenevben letartóztatták az odessai GPU főnökét

— Füstbombákkal és kézigránáttal védekezett Goacsef —

Kisenevből jelentik: Szombaton Kisenevben letartóztatták az odesszai G. P. U. főnökét, Grigore Goacsefet, aki napok óta Kisenevben tartózkodott, fontos megbízatással a Szovjet részéről. A román hatóságok tudták, hogy Kisenevben tartózkodik, de várták, hogy alkalmas pillanatban tartóztassák le. Egy Ivanciu nevű adószedőnél lakott. A rendőrség szombaton váratlanul körülvette a házat és felszólította a G. P. U. főnökét, hogy adja meg magát.

Goacsef azonban füstokozó bombákat dobott ki az ablakon, amelyek sűrű fehér füstbe borították a ház környékét. Ennek védelme alatt akart elmenekülni, de a rendőrök erre még szorosabbra fogták az ostromzárt, mire Goacsef kézigránát dobott a rendőrök közé. Hosszas küzdelem után azonban mégis lefegyverezték és letartóztatták.

Egész sereg kompromittáló iratot találtak nála, amelyek valóságos haditerveket tartalmaznak számos román intézmény ellen.

Németország kezét nyújt Franciaországnak az új európai békére

Kívánja azonban a békeszerződések revízióját. „Biztonság a revízió útján“, — ez Németország jelszava

Mindenki tisztában van a német birodalmi pártok közül a Centrum-párt jelentőségével. Minden egyéb polgári párt a legújabb idők történelmi viharában összeomlott, szétfelbomlott; a centrum azonban ebben az időben is viharállónak mutatkozott. A katolicizmus világnézeti alapján legerősebb tömörülést tudta létrehozni minden szélsőséggel szemben. Egyuttal pedig a szabadságjogoknak is olyan védelmezője lett, hogy a szociáldemokraták és a protestánsok komoly rétegei is teljes bizalommal viseltettek iránta és e bizalomra támaszkodva, a centrum huzamosabb ideig vihette Németország kormányzatát.

Brüning kancellár távozása óta más kormányzati megoldásokkal kísérleteztek, de azóta is a centrum álláspontjával nagyon figyelmesen számolnak. Az új Schleicher-kormány éppen a centrumon keresztül igyekszik a birodalmi gyűlésben szilárdabb támaszt találni magának. A centrum ilyen jelentősége folytán igen fontos, hogy ebben a helyzetépítő középpárthban milyen felfogás van a közeljövő külpolitikai fejlődéséről. A külpolitikai fejlődést annak idején maga Brüning alapozta meg, s annak további előhaladása nemcsak a németeket, hanem az összes európai népeket is (de különösen a középeurópaiakat) életbevágóan érdekli.

Allóharcból mozgóharc a szerződések ellen

(Berlin.) A centrum vezető lapja, a Germania az újév alkalmából „Biztonság a revízió útján“ cím alatt vezető cikkben foglalkozik azzal, hogy a „versaillesi bosszúmű megindult, a revízió megindult“.

Eddig állóharc volt ellene — mondja a lap — ezután mozgóharc kezdődik. A felek egyenlőbb feltételekkel, nyílt mezőn kerülnek egymással szembe. Versailles azt akarta ráparancsolni a történelemre, hogy megálljon. Irtózatlan hadseregbeli tulsúllyal s a franciák és szövetségeseik ilyen ércfalának a fölépítésével áthághatatlan akadályt akart emelni, hogy békés revízió lehessen. Németország erkölcsi diszkvalifikálásával örökidőkre elsővé kívánta tenni a győzöket, s fegyveres erővel hajította fel a németeken a háborús jóvátételeket.

Ezen az állapoton már a múlt esztendő folyamán nagy változások estek. Az időt nem lehet megállítani. A megállított időkből világkrízis lett, gazdasági bajok özöne szállt az egész emberiségre. A múlt esztendő már e végzettség elleni küzdelemre kellett, hogy gondoljon. A

bosszúdiktálta jóvátételek követelése lehetetlenné vált, a katonai megaláztatások állapotán is változtatni kellett. A szerződések másíthatatlanságán azonban legnagyobb áttörést maga Franciaország tette, amikor a háborús adósságok fizetését Amerikának megtagadta.

— Mi ilyen forrdalmi lépést nem akarunk — így folytatja a Germania. — Ellenkezőleg, mi a szerződéstörő Franciaországgal szemben azt hangoztatjuk, hogy alapelv a szerződések megtartása, s csak ezek kivételének a lehetetlensége esetén kell azokat revízió alá venni. Azonban

Versailles nem volt két egyenlő-jogú fél közötti szerződés, hanem egy diktátum, amely jogi alapelvek helyett hatalmi célokra épült, s ezért eredetében is erkölcsstelen.

— Keresztülvitele éppen azért az idő folyamán a leglényegesebb pontjaiban olyan lehetetlenné vált, hogy nemzetközi békekötelesség azokat revízió alá venni. „Biztonság a revízió útján“ — ez a jelszava Németországnak a biztonságot követelő Franciaországgal szemben. A legitimizációs megforrási rendszer se elegendő, de a Franciaország által kivánt repülőgépes, tankos nemzetközi rendőrhadsereg se elegendő biztonság létrehozatalára. Mert Európa tele van robbanó anyaggal, ami egy őrizetlen pillanatban akárhol kigyulladhat és egész Európát lángba boríthatja. Éppen az angolszások, mint részrehajlatlan megfigyelők ismételt megállapították, hogy Európa biztonságérzethez csak azáltal juthat, ha az alkalmatlanná vált különböző szerződés pontokat és szerződési határokat megváltoztatja.

Ennélfogva a revízió immár nem a jövő problémája, hanem a jelen feladata, s a következő tizenkét hónapban az európai politikának e revízió jegyében kell folynia, hacsak nem akarják, hogy minden táborban a pesszimizmák sötét jóslatai teljesedjenek.

— A további genfi tanácskozásokon — fejezi be a lap — mi a Herriot-féle biztonsági szisztéma fölépítésével nem foglalkozhatunk. Németország Franciaországnak kezét nyújt arra, hogy egy új európai Locarno teremtsék. De ez az új béke más szerződéseken, más határokon és más erkölcsi alapelveken kell, hogy nyugodjék, mint azokon, amiket Versaillesban csak legutolsórindű okossággal találhattak ki az államférfiak.

Drága a képeklap, nincsen kulturbélyeg — és ezért elmaradtak az ünnepi jókívánságok

(Kolozsvár). Közismert humorú barátommal a kávéház ajtájában találkoztam. Széles mozdulattal tárta szét karját és úgy közeledett felém.

— Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok! — harsogta fülembé derűs mosolygással.

— Megbolondultál? — kérdeztem. — Hol vannak már a karácsonyi ünnepek? ... Most jut eszedbe?

— Dehogyan bolondultam meg. Egészen józan vagyok. Valami más történt velem. Emlékszel, eddig minden karácsonykor kaptál tőlem képeklapot, amelyben kifejeztem legjobb kívánságaimat Neked és minden kedves hozzájárulóknak. Valószínű, hogy nem gyűjtöd a képeklapokat, de azért erre, remélem, emlékszel.

— Ó, hogyan... Köszönöm...

— Ne köszönd. Az idén nem kaptál tőlem képeklapot.

— Csakugyan nem.

— Gyere vissza, ülj le, elmondom, hogy miért nem kaptál...

Visszamentünk a kávéházba, leültünk s barátom tisztázni kezdte magát főbenjáró mulasztása miatt. Szavait változtatás nélkül adom az alábbiakban.

— Van neked fogalmad arról, hogy mennyibe kerül most egy képeklap? Egy karácsonyi képeklap ára átlagosan nyolc-kilenc lei. Ezenkívül mindégnyikre hat lei bélyeg kell. Az darabonként összesen tizenöt lei. Drága barátom, én úgy megszoktam már a karácsonyi képeklapok írását, — minden esztendőben legalább tízet szétküldök, — hogy az idén sem tudtam lemondani kedves szokásomról. Pedig erősen kísértett a gondolat, hogy lemondjak, mert a tíz levelezőlap, kiszámíthatod, százötven leibe került. Az pedig nagy pénz.

...Csak úgy közbevetve jegyzem meg, hogy van valami, amit nem értek a postatartásban. Belföldi képeklapokra ugyanis három leies postabélyeg kell, két leies kulturbélyeg és egy leies repülőbélyeg. Ez összesen hat lei. Külföldre mindössze négy lei ötven banit kell fizetni egy képeklapért... Így tehát az a helyzet, hogy Budapestre, Párizsba, Rómába, Milánóba és Berlinbe négyötvenért viszik el a képeklapot, míg Marosvásárhelyre, Püspökfürdőre, vagy a szomszédos Szamosfalvára hatért. Sőt hat leibe kerül, ha Kolozsváron dobsz be egy képeklapot kolozsvári rendeltetéssel.

Ezt a tarifapolitikát teljességgel nem értem.

Várj, ne türelmetlenkedjél! Pénzmegtakarítási szempontból már arra is gondoltam, hogy egyik külföldi barátomnak küldöm el az összes levelezőlapokat, feladól irva rájuk azokat a belföldi ismerőseimet, akiknek tulajdonképpen szól az üdvözlés. Aztán külön lapon kérem meg barátomat, hogy minden lapra írja rá: „Retour”. Így sokat spóroltam volna...

...Tulajdonképpen magyarázatomat ott hagytam abba, hogy még sem tudtam lemondani a karácsonyi lapok megírásának szokásos élvezetéről. Bementem egyik könyvkereskedésbe és lapokat keztem válogatni. Ugy bámultak rám, mint valami történelmi multból feltámadt kísértetre. Kiválasztottam tíz lapot és kifizettem. Ezután jön a dolog legérdekesebb része. Elmentem egy trafikba bélyegért.

— Kulturbélyeg nincs, — mondta a trafikos.

A másik trafikban:

— Nincs.

A harmadik trafikban:

— Nincs.

Kerek másfelől még futkostam bélyeg után

Magyarok! Olvassátok és terjesszék a legszínesebb magyar napilapot az **Erdélyi Lapok** at!

ünnepe szombatján és sehol sem kaptam. Az egész városban nem volt kulturbélyeg. Hazamentem és fiókomba rejtettem a képeklapokat, mint könnyelmű tékozlásom lelkiismeretfurdaló bünjeleit. Ne is lássam őket. Majd jövő

karácsonykor szétküldöm valamennyit. Feltéve, hogy akkorra lesz kulturbélyeg...

Hát ezért nem kaptál tőlem képeklapot az idén. És ezért nem kaptak mások sem. Nagyon kérek, légy szíves hírlapilag kimenteni mulasztásomért. Vagy csináljam meg magam, mondjuk, nyílttéri közleményben?...

Ezenel teljesítettem Képeklapíró Barátom kérését. Kívánságára e helyen közlöm, hogy — alaposan elkésvé bár, — itt kíván boldog karácsonyi ünnepeket minden barátjának és ismerősének. Minden külön értesítés helyett. (d. j.)

Egy kommunista suhanc közbekiáltással megzavarta a karácsonyi istentiszteletet Csíkszentgyörgyön

Incze Domokos, a prédikáló főesperes a szószéken agyvérzést kapott.

A hatóságok összetett kézzel nézik az esetet s ezzel elősegítik a Székelyföldön a kommunista-agitációt

Csíkszereda. Saját tud. Csak nemrégén adtunk hírt arról, hogy Incze Domokos alesiki főesperes, csíkszentgyörgyi plébános Csíkszegye törvényhatósági ülésén felemelte a szavát a kommunista szellemű, népet mérgező újságok ellen, amelyekkel röpiratszerűen áraszták el az utóbbi időkben a Székelyföldet Teju Aurél dr. prefektus akkor megígérte, hogy intézkedni fog, mert államérdeket képez, hogy a kereszténységgel merőben ellenkező, felforgató eszméket tartalmazó sajtótermékek ne mérgezzék meg a nép lelkét. Eltelt azóta közel egy hónap és a szélsőséges újságok kitiltása tekintetében semmi intézkedés nem történt. Az a sajnálatos látászat van a dolognak, mintha a hatóságok nem törődnek a székely nép demoralizálásával, sőt, miután hatósági beavatkozás sem történik, mintha elő is segítene. Veszedelmes játék ez a tüzzel. Ez is hozzátartozik talán ahhoz a politikához, amelyet az a cél vezérel, hogy fönkretenni erkölcsileg

és anyagilag a székelységet s aztán könnyen a románosító törekvések ölébe hull?

Pedig annak, hogy hatósági beavatkozás nem történt az uszító sajtótermékek kitiltása iránt, máris szomorú eredménye mutatkozik.

Karácsony első napján szerenteszédét mondott a templomban Incze Domokos csíkszentgyörgyi főesperes. A szerenteszéd, a békességről beszélt és ennek során keményen kikelt a faluban lábrakapott kommunista törekvések ellen. Ekkor botrány tört ki a templomban. Egy fiatalember gyalázó szavakat kiáltott fel a kötelességét teljesítő, előkelő főpaphoz. Ez a templomgyalázás és botrányos viselkedés annyira felháborította a korosabb főesperest, hogy agyvérzést kapott. Abba kellett hagynia a prédikációt ugyanannyira, hogy még ma is betege a botrányban. Azt hisszük ezek után, hogy a prefektus meg fogja tenni a további kilengések megakadályozása céljából a kommunista-izű alakulatok és sajtótermékek kitiltására intézkedéseit.

Halálba kergetett egy öttagú családot a „kisértet”, amely a hóna alatt hordja a fejét

Belgrádból jelentik: Sztanovevics Mihály kelet-szerbiai paraszt házat három év óta pontosan minden éjfélkor kísértet látogatta meg és addig rémítette a házat, amíg az öttagú család bele nem halt a rémületbe. Három évvel ezelőtt, karácsony táján történt, hogy Sztanovevics kiesiny viskójában megjelent a különös látogató: egy férfialak, aki fejét a hóna alatt hordta. A kísértet legelőször a paraszt három kis gyermeke vette észre, mert felköltötte őket a kutyák eszeveszett vonítása és szűkülése. Halálraültan meredtek a libegő szellemalakokra és hang nem jött ki a torkukon. Lázasan, vagonva találtak rájuk másnap reggel szüleik, akik kihevették őket és azt hitték, rosszat álmodtak. A következő nap azonban maguk is megpillantották a kísértetet, amely nyugodtan lépegetett keresztül a hálószobában, karjában szorongatva a tulajdon koponyáját. Az alak világitott a sötétben, mert valami foszforeszkáló derengés vette körűl. A látogatás azután mindennapos lett. Hamarosan híre ment ennek, mire a szomszédok visszahúzódtak Sztanovevicséktől és a hátuk borsódzott arra a gondolatra, hogy valami közük is legyen azokhoz az emberekhez, akiknek házában a kísértet csak úgy ki- és besétálnak... Lassankint elhíresztelődött, hogy Sztanovevics varázsló, aki az ördöggel cimborál és Belzebub segítségével fel tudja idézni a pokolból az alvilág gonosz szellemait.

A csendőrség is kezdett foglalkozni a csodálatos esettel és arra gyanakodott, hogy valamelyik rosszakaratu szomszéd gonosz tréfája az egész. El is küldtek két csendőrt, akik azonban annyira megrémültek, mikor megpillantották

a szellemet, hogy hanyatt-homlok kirohantak az uccára és a szerencsétlen családot magukra hagyták. Evvel aztán a kísértetet hivatalosan is elismerték. A paraszt és családja végleg sorsukra voltak bízva. Ez a sors aztán egyre kegyetlenebb lett. Sztanovevics nem kapott munkát sehol sem, az egész ház népe betege lett az éjjelről éjjelre megisméltető iszonyatnak, aminek a szegénység és a nyomor is társult. A három kisgyermek szívgyörcsöt kapott, amelyhez üldözési mánia is járult, úgy, hogy elpusztultak. A parasztlaszony megőrült és felakasztotta magát. Sztanovevics, aki derék és jóra való ember volt, bánatában ivásnak adta magát és éjszakaról éjszakra lerészegedett. Végül is delíriumában felgyújtotta a házat és maga is bennégett.

A kísértet ettől kezdve nem mutatkozott. Ekkor azt kezdték beszélni, hogy Sztanovevics házaeskája helyén azelőtt az a viskó állt, amelyben a XVII. század hirhedt rablóvezére, Ugo Corzi született. Ugo Corzit sok gaztette után végre sikerült elfogni és halálra ítélni. A banditavezért lefejezték és fejével a hóna alatt temették el, nem messze szülőhelyétől. A csendőrség azonban még most sem akar belenyugodni ebbe a romantikus magyarázatba és tartóztatott egy Mirko Vecser nevű parasztot, akit Sztanovevicsné leánykorában kikosarazott és akit azóta sokat láttak ólálkodni Sztanovevicsék háza táján. Nagyon lehetséges, hogy ő volt a titokzatos kísértet, aki öt emberéletet követelt gyalázatos bosszujáért.

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt kérje az „Erdélyi Lapok”-at.

Drága a képeslap, nincsen kulturbélyeg — és ezért elmaradtak az ünnepi jókívánságok

(Kolozsvár). Közismert humorú barátommal a kávéház ajtájában találkoztam. Széles mozdulattal tárta szét karját és úgy közeledett felém.

— Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok! — harsogta fülembe derűs mosolygással.

— Megbolondultál? — kérdeztem. — Hol vannak már a karácsonyi ünnepek? ... Most jut eszedbe?

— Dehogyan bolondultam meg. Egészen józan vagyok. Valami más történt velem. Emlékszel, eddig minden karácsonykor kaptál tőlem képeslapot, amelyben kifejeztem legjobb kívánságaimat Neked és minden kedves hozzátartozónak. Valószínű, hogy nem gyűjtöd a képeslapokat, de azért erre, remélem, emlékezel.

— Ó, hogyan... Köszönöm...

— Ne köszönd. Az idén nem kaptál tőlem képeslapot

— Csakugyan nem.

— Gyere vissza, ülj le, elmondom, hogy miért nem kaptál...

Visszamentünk a kávéházba, leültünk s barátom tisztázni kezdte magát főbenjáró mulasztása miatt. Szavait változtatás nélkül adom az alábbiakban.

— Van neked fogalmad arról, hogy mennyibe kerül most egy képeslap? Egy karácsonyi képeslap ára átlagosan nyolc-kilenc lei. Ezenkívül mindégükre hat lei bélyeg kell. Az darabonként összesen tizenöt lei. Drága barátom, én úgy megszoktam már a karácsonyi képeslapok írását, — minden esztendőben legalább tízet szétküldök, — hogy az idén sem tudtam lemondani kedves szokásomról. Pedig erősen kísértett a gondolat, hogy lemondjak, mert a tíz levelezőlap, kiszámíthatóan, százötven leibe került. Az pedig nagy pénz.

...Csak úgy közbevetve jegyzem meg, hogy van valami, amit nem értek a postatartásban. Belföldi képeslevelezőlapra ugyanis három leies postabélyeg kell, két leies kulturbélyeg és egy leies repülőbélyeg. Ez összesen hat lei. Külföldre mindössze négy lei ötven banit kell fizetni egy képeslapért... Így tehát az a helyzett, hogy Budapestre, Párizsba, Rómába, Milánóba és Berlinbe négyötvenért viszik el a képeslapot, míg Marosvásárhelyre, Püspökfürdőre, vagy a szomszédos Szamosfalvára hatért. Sőt hat leibe kerül, ha Kolozsváron dobsz be egy képeslapot kolozsvári rendeltetéssel.

Ezt a tarifapolitikát teljességgel nem értem.

Várj, ne türelmetlenkedjél! Pénzmegtakarítási szempontból már arra is gondoltam, hogy egyik külföldi barátomnak küldöm el az összes levelezőlapokat, feladatul árva reájuk azokat a belföldi ismerőseimet, akiknek tulajdonképpen szól az üdvözlés. Aztán külön lapon kérem meg barátomat, hogy minden lapra írja rá: „Retour”. Így sokat spóroltam volna...

...Tulajdonképpen magyarázgatásomat ott hagytam abba, hogy még sem tudtam lemondani a karácsonyi lapok megírásának szokásos élvezetéről. Bementem egyik könyvkereskedésbe és lapokat keztem válogatni. Ugy bámultak rám, mint valami történelmi múltból feltámadt kísértetre. Kiválasztottam tíz lapot és kifizettem. Ezután jön a dolog legérdekesebb része. Elmentem egy trafikba bélyegért.

— Kulturbélyeg nincs, — mondta a trafikos.

A másik trafikban:

— Nincs.

A harmadik trafikban:

— Nincs.

Értek másfelől még jutkostam bélyeg után

Magyarok! Olvaszatok és írtesszék a legösszefogóbb magyar napilap az **Erdélyi Lapok** at!

ünnep szombatján és sehol sem kaptam. Az egész városban nem volt kulturbélyeg. Hazamentem és fiókomba rejtettem a képeslapokat, mint könnyelmű tékozlásom lelkiismeretfurdaló bünjeleit. Ne is lássam őket. Majd jövő

Egy kommunista suhanc közbekiáltással megzavarta a karácsonyi istentiszteletet Csíkszentgyörgyön

Incze Domokos, a prédikáló főesperes a szószéken agyvérzést kapott.

A hatóságok összetett kézzel nézik az esetet s ezzel elősegítik a Székelyföldön a kommunista-agitációt

Csíkszereda. Saját tud. Csak nemrégén adtunk hírt arról, hogy Incze Domokos alesiki főesperes, csíkszentgyörgyi plébános Csík-megye törvényhatósági ülésén felemelte a szavát a kommunista szellemű, népet mérgező újságok ellen, amelyekkel röpiratszerűen áraszták el az utóbbi időkben a Székelyföldet Teju Aurél dr. prefektus akkor megígérte, hogy intézkedni fog, mert államérdeket képez, hogy a kereszténységgel merőben ellenkező, felforgató eszméket tartalmazó sajtótermékek ne mérgezzék meg a nép lelkét. Eltelt azóta közel egy hónap és a szélsőséges újságok kitiltása tekintetében semmi intézkedés nem történt. Az a sajnálatos látszata van a dolognak, mintha a hatóságok nem törődnének a székely nép demoralizálásával, sőt, miután hatósági beavatkozás sem történik, mintha elő is segítenék. Veszedelmes játék ez a tüzzel. Ez is hozzátartozik talán ahhoz a politikához, amelyet az a cél vezérel, hogy tönkretenni erkölcsileg

karácsonykor szétküldöm valamennyit. Feltéve, hogy akkorra lesz kulturbélyeg...

Hát ezért nem kaptál tőlem képeslapot az idén. És ezért nem kaptak mások sem. Nagyon kérlek, légy szíves hírlapilag kimenteni mulasztásomért. Vagy csináljam meg magam, mondjuk, nyílttéri közleményben?...

Ezenel teljesítettem Képeslapíró Barátom kérését. Kívánságára e helyen közlöm, hogy — alaposan elkésvé bár, — itt kíván boldog karácsonyi ünnepeket minden barátjának és ismerősének. Minden külön értesítés helyett. (d. j.)

és anyagilag a székelységet s aztán könnyen a románosító törekvések ölébe hull?

Pedig annak, hogy hatósági beavatkozás nem történt az uszító sajtótermékek kitiltása iránt, máris szomorú eredménye mutatkozik.

Karácsony első napján szentbeszédet mondott a templomban Incze Domokos csíkszentgyörgyi főesperes. A szeretetről, a békességről beszélt és ennek során keményen kikelt a faluban lábrakapott kommunista törekvések ellen. Ekkor botrány tört ki a templomban. Egy fiatalember gyalázó szavakat kiáltott fel a kötelességét teljesítő, előkelő főpaphoz. Ez a templomgyalázás és botrányos viselkedés annyira felháborította a korosabb főesperest, hogy agyvérzést kapott. Abba kellett hagynia a prédikációt ugyanannyira, hogy még ma is beteg a botrányban. Azt hisszük ezek után, hogy a prefektus meg fogja tenni a további kilengések megakadályozása céljából a kommunista-izű alakulatok és sajtótermékek kitiltására intézkedéseit.

Halálba kergetett egy öttagú családot a „kísértet”, amely a hóna alatt hordja a fejét

Belgrádból jelentik: Sztanoveics Mihály kelet-szerbiai paraszt házat három év óta pontosan minden éjfélkor kísértet látogatta meg és addig rémítette a házat, amíg az öttagú család bele nem halt a rémületbe. Három évvel ezelőtt, karácsony táján történt, hogy Sztanoveics kicsiny viskójában megjelent a különös látogató: egy férfialak, aki fejét a hóna alatt hordta. A kísértet legelőször a paraszt három kis gyermeke vette észre, mert felkeltette őket a kutyák eszeveszett vonítása és szűkülése. Halálraültán meredtek a libegő szellemalakra és hang nem jött ki a torkukon. Lázasan, vágva találtak rájuk másnap reggel szülei, akik kinevezték őket és azt hitték, rosszat álmodtak. A következő nap azonban maguk is megpillantották a kísértetet, amely nyugodtan lépegetett keresztül a hálószobán, karjában szorongatva a tulajdon koponyáját. Az alak világitott a sötétben, mert valami foszforeszkáló derengés vette körül. A látogatás azután mindennapos lett. Hamarosan híre ment ennek, mire a szomszédok visszahúzódtak Sztanoveicséktől és a hátuk borsódzott arra a gondolatra, hogy valami közük is legyen azokhoz az emberekhez, akiknek házában a kísértetek csak úgy ki- és besétálnak... Lassankint elhíresztelődött, hogy Sztanoveics varázsló, aki az ördöggel cimborál és Belzebub segítségével fel tudja idézni a pokolból az alvilág gonosz szellemeit.

A csendőrség is kezdett foglalkozni a csodálatos esettel és arra gyanakodott, hogy valamelyik rosszakaratu szomszéd gonosz tréfája az egész. El is küldtek két csendőrt, akik azonban annyira megrémültek, mikor megpillantották

a szellemet, hogy hanyatt-homlok kirohantak az uccára és a szerencsétlen családot magukra hagyták. Ezzel aztán a kísértet hivatalosan is elismerték. A paraszt és családja végleg sorsukra voltak bízva. Ez a sors aztán egyre kegyetlenebb lett. Sztanoveics nem kapott munkát sehol sem, az egész ház népe beteg lett az éjjelről éjjelre megisméltető iszonyatnak, amihez a szegénység és a nyomor is társult. A három kisgyermek szivgörcsöt kapott, amelyhez üldözési mánia is járult, úgy, hogy elpusztultak. A parasztlasszony megőrült és felakasztotta magát. Sztanoveics, aki derék és jóra való ember volt, bánatában ivásnak adta magát és éjszakáról éjszakára lerészegedett. Végül is delíriumában felgyújtotta a házat és maga is bennégett.

A kísértet ettől kezdve nem mutatkozott. Ekkor azt kezdték beszélni, hogy Sztanoveics házacskája helyén azelőtt az a viskó állt, amelyben a XVII. század hírhedt rablóvezére, Ugo Corzi született. Ugo Corzit sok gazlette után végre sikerült elfogni és halálra ítélni. A banditavezért lefejezték és fejével a hóna alatt temették el, nem messze szülőhelyétől. A csendőrség azonban még most sem akar belenyugodni ebbe a romantikus magyarázatba és tartóztatott egy Mirko Vecser nevű parasztot, akit Sztanoveicsné leánykorában kikoszorázott és akit azóta sokat láttak ólálkodni Sztanoveicsék háza táján. Nagyan lehetséges, hogy ő volt a fitokzatos kísértet, aki öt emberéletet követelt gyalázatos bosszujáért.

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt kérje az „Erdélyi Lapok”-at.

HIREK

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Budapesti képviselő: **dr. Verzár Gyula**
Budapest, IX., Erkel-u. 12. földsz.
Telefon: 88-0-81. Csekkzámla: 22.353

1855
január
3

Pollák Mihály halála

Budapest fővárossá való kialakulásának története elválaszthatatlan Pollák Mihály építőművész nevével. Abban az időben élt, amikor a nemzeti újjászülés éreztette hatását és főképp Budapest gyors ütemben kezdett fejlődni. A táblabíró korszak (ahogyan a XIX. század elejét nevezték), az építészetben a klasszikus stílust fogadta el s ennek az iránynak Hild mellett Pollák Mihály volt a leg-erősebb képviselője. Pest-Buda gyors fejlődését, átépítését a nagy árvíz is szükségessé tette. Pollák Mihály a ma is fennálló, gyönyörű épületek egész sorát emelte s az ő tervei szerint készült a mai városliget is. A Nemzet Múzeum mellett, amely főművének számít, az előkelő és nemes dór architektúrájú Deák-téri református templom, a Terézvárosi római katolikus plébánia templom, korinthusi oszlopos tympanonos oltárait; a híres Wenkheim palota, a régi Vigadó, amely 1849-ben Pest bombázásakor elpusztult, a budai miniszterelnökségi palota és a magánpaloták egész sora hirdették és hirdetik Pollák Mihály alkotó géniuszának nagyságát. A mai idők már egészen más építészeti stílust követelnek meg, de a tömeglakások hatásait keltő modern paloták mellett még mindig Pollák Mihály épületei adják meg Pest igazi karakterét.

FILMPALACE

Kedd, szerda:

Johnny ellopja Európát

Harry Piellel.

Jön:

Egy dal, egy csók, egy lány

Halmay Tibor, Eggert Márha,
Gustav Fröhlich.

Prefektusi rendelet a földadó ügyében. Déva. Saját tud. Hunyad megye prefektusa rendeletet adott ki a földadó jövedelem megállapítására. E rendelet szerint a jövedelmet legfeljebb az 1928. évi jövedelem szerint lehet megállapítani, ez azonban már a maximális összeg, aminél nagyobb semmi szín alatt sem lehet a megadóztatandó jövedelem. Egy elsőosztályú minőségű hold földnek például 1928-ban 600 lei jövedelmet állapítottak meg, most ez az összeg átlagban 480 lei s ha tekintetbe vesszük, hogy akkor 12 százalék s most 6 százalék az adókules, akkor mégis csak a mezőgazdák könnyebbségéről beszélhetünk. Kitér még a rendelet a legelők s a havasi legelők kérdésére is, amelynél szigoruan előírja, hogy a sziklás és használhatatlan területeket pontosan meg kell jelölni s azok után az adókiivetés tilos. A rendelet megnyugtatót keltett a falusi lakosság körében.

Egy festőművész tragédiája. Budapestről jelentik: Lengyel Dienes Lajos festőművész felesége tegnap jelentést tett a rendőrfőkapitányságon, hogy férje négy nappal ezelőtt eltűnt. Az asszony elmondotta, hogy szüléssel a klinikán feküdt s az esetet azért nem tudta előbb jelenteni. Hétfőn a rendőrség kiszállt a festőművész lakásán, de már feleségét és gyermekét sem találják sehol és valószínűnek tartják, hogy hármás családi tragédia történt. A festőművész és felesége nagy nyomorban éltek eddig is. Lengyel utóbb a Dunaparton zsákot hordott, felesége pedig az egyik cukorkagyár csomagolóosztályán dolgozott.

Ezentul csak meghatározott mennyiségű ércpénzt fogadnak el a közpénztárak

— Új rendelet az ércpénzek kezelésére —

A pénzügyminiszter annak idején rendeletet bocsátott ki, amely az összes állami és közpénztárakat kötelezi, hogy az aprópénzt minden mennyiségben el kell fogadni.

Az állampénztárakat azonban túlterhelte az aprópénzkezelés és a pénzügyminiszter most újabb rendeletben szabályozta, hogy az állampénztárak milyen arányban fogadják el az aprópénzt.

A jövőben az állampénztárak és adópénztárak csomagolatlan aprópénzt

1 leiest	49-et,
2 leiest	98-at,
5 leiest	245-öt,
10 leiest	490-et,
20 leiest	980-at

fogadhatnak el.

Aprópénzt általában csak a befizetendő összeg negyedrésztéig fogadhatnak el jövőben az állampénztárak.

A miniszteri rendelet azt is előírja, hogyan kell csomagolni az aprópénzt.

A rukszába csomagolt aprópénzt fehér papírral kell burkolni, amelyen csak a cég neve és az összeg tüntetendő fel. A csomag két végét pecsétviasszal kell lezárni.

1 leiesből 50 darabot,
2 leiesből 100 leit,
5 leiesből 250 leit,
10 leiesből 500 leit,
20 leiesből 1000 leit és

Lupényi kereskedők a Consum ellen.

Déva. Saját tud. A lupényi kereskedők memorandumot nyújtottak be a dévai iparkamarához, amelyben elpanaszolják, hogy az ottani bányakonzum nemcsak munkásoknak, de mindenkinek árul s ezzel a kereskedők egzisztenciáját veszélyezteti. A kamara magáévá tette a kereskedők sérelmét és felterjesztette a kereskedelemügyi minisztériumhoz, egyúttal interveniált a bányák bukaresti központi igazgatóságánál is e sérelem megszüntetése végett.

Háromezermillió aranyrubel a szovjet deficitje. Moszkvából jelentik: Szovjetorszag egész költségvetésében 3 milliárd aranyrubel deficit mutatkozik, miért is a központi kormányzat a legerősebb rendszabályokhoz volt kénytelen folyamodni. Ezek közé tartozik az az intézkedés, hogy a szovjet egész területén betiltották a munkabéremelést. Ha valamelyik üzem vezetője felhatalmazás nélkül fizetésemelést ad, akkor állami pénz hátlán kezelése címén eljárás indul ellene.

Háborús párti lett a Népszövetség lapja. Genfből jelentik: Néhány nappal ezelőtt kínos feltűnést keltett a világsajtóban, hogy a Schneider Creuzott lőszer és hadianyag konzern megvásárolta a Népszövetség felhivatalosát, a Journal de Genève című svájci lapot. Mint előrelátható volt, William Martin, a lap főszerkesztője ezek után kilépett a lap kötelékéből, mert a lap eddigi pacifista szellemét nem volt hajlandó feladni s az új vezetőséggel emiatt differenciái támadtak.

ZÜRICHI ZARLAT. Páris 20.29, London 17.36, Newyork 514 háromnegyed, Bruxelles 71.91, Milánó 26.62, Madrid 42.40, Amsterdam 208.90, Berlin 123.72¹/₂, Wien —, Szófia 376, Prága 15.38, Varsó —, Budapest —, Belgrád 700, Bukarest —.

100 leiesből 5000 leit csomagolnak egymásba.

A nagyobb összeget zsákocskába kell csomagolni.

A zsák erős anyagból kell, hogy készüljön, a zsákon tintával fel kell tüntetni a súlyt és a tartalmat. Egy zsákba csak egyfajta pénznemet lehet csomagolni. A zsákocskák száját zsineggel kötik le és pecsétviasszal lezárják. A zsinegre egy kemény papírból készült kis táblácskát is kell erősíteni, ezen feltüntetik a cég nevét, az összeget és a zsák súlyát.

1 leiesből 7000 darabot kell egy zsákocskába csomagolni és ez 24 kiló és 150 gramm.

2 leiesből is 7000 leit összeget kell egy zsákocskába tenni. A sulya szintén 24 kiló és 150 gramm.

5 leiesből 10.000 lei érték 7 kg. sulyban.

10 leiesből 15.000 lei érték 7 kiló 525 gr. sulyu.

20 leiesből 20.000 lei érték 7 kiló 525 gramm sulyban és

100 leiesből 80.000 lei érték 11 kiló kell, hogy egy-egy zsákocskába kerüljön.

Az állami és adópénztáraknak szigorú utasításuk van a rendelet pontos végrehajtására.

A pénzrudacsók és zsákocskák tartalmáért az felelős, akinek a neve, vagy címe a csomagoláson szerepel.

Rablótámadás Szilveszter-éjjelén.

Nagyváradon vakmerő rablótámadást követtek el Szilveszter éjszakáján Grünfeld István cukorkakereskedő ellen, aki zárás után a ridikülben mintegy háromezer leiel hazafelé igyekezett. Nyomda-uccán az egyik kapu alól egy férfi ugrott elébe. Öklével fejbeütötte az idősebb hölgyet, kitepte kezéből a ridikült és elmenekült a kis uccákon kersztül. A rendőrség megindította a nyomozást az ismeretlen támadó ellen.

Az agrárválság hajléktalanná tette a falusi lakosságot Japánban. Tokióból jelentik: Az egyre növekedő agrárválság Japánban igen bizonytalan helyzetet teremtett. A falusi fiatalság, amely nem kap munkát, nagy tömegekben vonul a városokba, ahol nem jut hajlékhoz és így legnagyobb része az utcákon heverve tölti éjszakáit. Különösen súlyos a fiatal lányok helyzete, akik a városba jönnek. Ennek következtében rendkívül emelkedik Japánban a fiatalkorú bűnözők száma. A japán belügyminisztérium adatai szerint a múlt évben 245.555 büntényt követtek.

Megszűnik a kolozsvári gázgyár. Kolozsvár. Saját tud. A városi tanács december 31-én ülést tartott, amelyen hosszasan tárgyalták a gázgyár ügyét. Az előterjesztést Muresan ügyvéd, tanácsos olvasta fel, aki immár egy éve folytat vizsgálatot a gázgyárban. A városi tanács két év előtt felmondott a gázgyárnak, de nem hajtották végre. A gázgyár rossz gazdálkodása folytán az üzletmenet folytonosan romlik és egy éven belül az egész gyár csak egy ócska vasraktár lesz. A gázgyár mintegy 36 millióval is károsította meg a várost azzal, hogy a befolyt többletösszeget sem szolgáltatta be a városi pénztárba. A tanács elhatározta, hogy a felmondást azonnali hatállyal végrehajtják.

Hasznos tudni,

hogy a derűs hangulat, a jó közérzés mindig a gyomor és belek hifogástalan működésétől függ.

Szorulásban szenvedőknél, emésztési hiányoknál pedig

Schmidthauer természetes **Igmándi** keserűvize válik be a legjobban.

ARANY
is csak akkor érték, ha van hozzá jó egészség.

Az Igmándi viz használati utasítással mindenütt kapható!

Borah szenátor ujévi beszéde. Washingtonból jelentik: Borah szenátor, akinek karácsonyi szövege is általános szenzációt keltett, ujév első napján ismét nagy beszédet mondott. Leszögezte újra, hogy végleges leszerelés és általános béke nem képviselhető el addig, míg a versaillesi, trianoni és st.-germaini békeszerződések érvényben vannak. A népek nyugalmát és békéjét csak a revízió hozhatja meg.

Betörték a görög királyi család sirtójába. Athéni jelentés szerint vakmerő sirtótlók garázdálkodtak a száműzött görög uralkodócsalád Tatoiiban lévő kriptájában. A rablók fölfeszítették a mauzóleum bronzkapuját és behatoltak a kriptába, ahol az elhunyt görög királyok vannak eltemetve. Megrongáltak és felfeszítettek néhány koporsót is, így többek között az I. Ottó és I. Sándor királyok tetemeit magában foglaló bronz szarkofágokat és számos nagyértékű ékszert, valamint egy gyémántokkal és zafirokkal kirakott koronát raboltak el, amely a néhány évvel ezelőtt elhunyt I. Sándor király koporsójába helyezték el.

A kántort nem engedték be a templomba. Déva. Saját tud. Pópsed községben karácsony másodnapján az összegyűlt néptömeg nem engedte be a templomba Rotea Lászlót, ottani mezőőrt, aki egyúttal az egyház kántora is volt. Valószínűleg mezőőrködéséből kifolyólag a nép előtt nem a legnagyobb rokonszenvennek örvendett s így történhetett meg, hogy amikor a kántori széket el akarta foglalni, a hangulat olyan veszedelmes lett irányában, hogy a kántor jobbnak látta fiával együtt a toronyba menekülni. Jó óra elteltével valahonnan csendőrök kerültek elő s csak azok fedezete mellett tudott a „népszerű” kántor a toronyból fiával együtt lejönni és baj nélkül hazamenni. A hatóságok a vizsgálatot folytatják, mert súlyosbító körülménynek tekintik, hogy a karácsonyi szent ünnepeket is megzavarták.

SZÉKUDVAR A MUNKANÉLKÜLIEKÉRT. Székudvar (Arad m.) római katolikus lakossága megértve a munkanélküliek aggasztó helyzetét, műkedvelő előadással és gyűjtéssel iparkodott segíteni a legégetőbb szociális bajon. A székudvariak a tavasi árvíz áldozatai lettek. Az árvízszújtotta község nagy szeretettel ajánlotta fel szegényes fillereit, 800 kg. élelmiszert az aradi munkanélküliek részére.

Megnyílt a világ nyolcadik csodája. Rockefeller ötlete, amelyet még a prosperity optimizmusa hívott létre — most megvalósult. Tegnap este megnyitották a Rockefeller City felhőkarcolót, amely három nagy amerikai tröszt hivatalos helyiségeit, kilenc mulatót, nyolc filmpalotát és hatezer személyes revüszínházat foglal magában. A csodálatos épület rengeteg pénzbe került. A sajtó értesülése szerint az egymilliárd dollárt is meghaladják a költségek, amelyekkel márványból, csempéből és égetett diszkókból valóították meg a világ nyolcadik csodáját, amelynek kedvéért négy uccát áldoztak föl. Sajnos, az új felhőkarcoló körül három szerényebb épületóriás komorkodik, de üresen, mert nem sikerült még eddig — lakókat szerezni. Hatalmas impressziót kelt a pazarul megvilágított Rockefeller-épület s mellette a három üres, sötét, jobb jövőre váró felhőkarcoló, amelyek mint kárba vesztett gyertyák bámulnak a fényre.

Jégpálya van, de népkönyha nincs. Petrozsényban három jégpálya is van, de népkönyha egyetlen egy sincsen. Petrozsényban a napokban nyílt meg a harmadik és a legújabb alakított jégpálya. Érdekes, hogy amíg jégpálya három is nyílik, addig egyetlen népkönyha sincsen az egész Petrozsényban.

Meghalt a nagymányoki bányakatasztrófa utolsó áldozata is. Budapestről jelentik: Müller Antal vágármester, a nagymányoki bányakatasztrófa egyetlen még életben levő sebesültje Szilveszter éjszakáján szörnyű kínok között kiszenvedett. Kihallgatni sem lehetett, mert vagy eszméletlen állapotban feküdt, vagy pedig, ha beszélt, összefüggéstelen, értelmetlen szavakat mondott.

Katolikusok és kommunisták közös vitaestje. Londonból jelentik: A Cardiff-beli katolikus társadalmi céhegyesület minden hét szerdáján vitaestélyeket rendez a katolikusok és kommunisták között. Néha viharossá válnak a vitatkozások, amelyeknek kétségtelenül kitűnő a sikerük. A legutóbbi vitaesten hatszáz főnyi hallgatóság vett részt s a beszédpárbajt a londoni éhségfelvonulás egyik vezérével folytatta egy ismert katolikus társadalompolitikus.

Kiadják vitéz dr. Baky József volt rendőrfőfelügyelőt. Csikszereida. Saját tud. Megírtuk, hogy a magyarországi rendőrhatalom körözölevelet adott ki vitéz dr. Baky József v. budapesti rendőrfőfelügyelő ellen, akit sikkasztással és hitelezői csalással vádolnak s aki a büntetés elől születési helyére, Csikszentimérré, szüleihez szökött haza. A törvényszék lefolytatta a kiadási eljárást, javasolta Baky kiadását, amelyet most a minisztérium is helybenhagyott. Így Bakyt a csikszereidai rendőrség pár napon belül a szokásos formások mellett átadja a magyar hatóságoknak.

Hogyan bünteti Mussolini a káromkodást? Rómából jelentik: Valenzában, az egyik olasz kisvárosban egy arra utazó fiatalember szóváltásba egyeledett egy katonával és annyira feldühödött, hogy az államhatalom képviselőjét csúnyán leszidta és közben olasz módra, meglehetősen mosdatlan szájjal káromkodott. Tekintettel arra, hogy Mussolini pár évvel ezelőtt szigorúan megtiltotta Olaszországban a káromkodást, a fiatalember gyorsított bírói eljárás alá került. A bíróság a fiatalembert a káromkodásért hat havi fogságra és száz líra pénzbüntetésre ítélte.

A Matuska kiadása körül teljes a zűrzavar. Budapestről jelentik: Pár nap óta úgy a magyar, mint az osztrák lapok napoként foglalkoznak Matuska Szilveszter, a biatorbágyi vasúti merénylő kiadási ügyével. „Hivatalosan” — legalább is a lapok szerint — kijelentették, hogy Ausztria kiadja Magyarországnak Matuskát. De ugyancsak „hivatalosan” szögezték le azt is, hogy nem adják ki. Így a Matuska-ügyben teljes a zűrzavar. Adig tehát, amíg valóban hivatalos úton meg nem oldódik a kérdés, illetve, míg Matuskát tényleg ki nem adják Magyarországnak, — nem foglalkozunk tovább az ügyvel.

Hogy megy tönkre a székelység. Csikszereida. Saját tud. A Székelyföldön olyan méretű gazdasági válság lépett fel, amelyre emberemlékezet óta nem volt példa. Nemhogy a kézi napszámot fizetnek meg olyan módon, hogy az egy napi megélhetést biztosítana a családnak, hanem a fogatos, két állattal teljesített napszámot sem lehet megélni. Elképesztő arra gondolni, hogy a székely ember reggeltől estig, a rettenetes hidegben fázkodik állatjával, hogy egész napi fuvarával és saját kezemunkájával megkeressen napi 35—40 leit. Hogy lehessen így megélni? Ha mindennapra akadna fuvar, akkor is még ezer leit sem keresne meg egy hónap alatt, ami egy évben is csak 11520 leit tenne ki. Ebből fizesse az adót, az állat fentartását, vasalását, a család megélhetését, ruházatát stb. — úgyhogy ezekből a pusztá adatokból is látszik, hogy a Székelyföld a teljes gazdasági csőd előtt áll. Ezzel szemben, amint értesülünk, az adókivetési bizottságoknak eszük ágában sincs mérlekelni az adókat, hanem a legravaszabb számításokkal még magasabbra igyekeznek srófolni az adót. Lehetetlen arra a tendenciára nem gondolni, hogy szándékosan akarják tönkretenni a székelyeket.

Korszerű olcsóság a kolozsvári

Központi Étterem-ben!

Ebéd 900 lei havonta.
Vacsora 700 »

A legkitűnőbb ételek, étlapszerint, a mai viszonyoknak megfelelően feltűnően olcsók.

Meghülesnél, náthaláznál, mandolalobnál, torokgyulladásnál, valamint idegfájdalmaknál és szaggatásnál naponta fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz rendszeres gyomor- és bélműködést biztosít.

TEMESVÁRON FÜLÖP-MILLER RENÉ neves író, aki évekig tartózkodott a bolsevista Oroszországban s arról számos művet írt, most Temesvárott tartott előadást a mai oroszországi állapotokról. Előadásán, amelyet a „Banatia” katolikus német finevelő intézet nagytermében tartott, nagyszámú közönség jelent meg. Eljött Pacha Agoston dr. megyéspüspök is. Az író az előadás előtt Gábel József dr. osztrák konzul, a bánási német kultúrügyet elnöke üdvözölte. Fülöp-Miller René vitelt képekkel tarkította előadását és érdekes módon fejtegette — többek közt — az oroszországi kollektívizmus törekvéseit, hogy az egyed minden vonatkozásban eltűnjék s helyét az „egységép” foglalja el. Még a lelkiség kollektívizmusát is el akarják érni. Ezért indult meg az irtóhadjárat a vallás ellen, amely azonban meg kell állapítani, nem tudott célhoz jutni. Még az anyatejet is kollektívizálták, amennyiben azt palackokban összegyűjtik s úgy osztják szét a csecsemők közt. Az előadó behatóan vázolta Lenin, majd Trocki és Stalin alakját.

Hóhér — a kötélén. Dublinból jelentik: Különös eset történt az ír fővárosban, ahol változatlan hevességgel folytatódott tovább az angol ellenes tüntetések. A délutáni órákban az ír köztársasági hadsereg egyik tagjának kivégzésére került volna a sor, amelyet Word angol hóhérnak kellett volna végrehajtania. A felzúgott tömeg ebből az alkalomból óriási tüntetést rendezett a fogház épülete ellen. Szenvedélyes kifakadások hangzottak el az angol hóhér ellen. A tüntetők egy csoportja áttörte a katonai kordont és berontott a fogház udvarára. A dühöngő emberek nekiestek a hóhérnak, hurkot vetettek a nyakára s kis híján mult, hogy fel nem akasztották Wordot, akit a katonaság csak a legnagyobb erőfeszítéssel mentett meg a népharag itéletétől. Wordot végül rendőrségi fedezet mellett szállították a dublini kikötőbe és a halálra ítélt ír katona kivégzésére természetesen nem került sor.

Betörő helyett gazdáját lötte le a védelmi készülék. A newyorki Magyar Népszavából olvassuk egyik magyar ember következő szerencsétlenségét: Bethlehem és környékén általános népszerűségnek örvend Zadravetz József, aki pincéjének ajtajához egy saját maga tervezett és szerkesztett készüléket szerelt fel, mert észrevette, hogy pincéjének tartalmát általában lopkodta valaki. Olyan készüléket csinált, hogy a pince ajtajának kinyitásakor egy szerkezet megrántsa az ott elhelyezett fegyver ravaszát és a fegyver dörrenése megijeszze a tolvajt, de egyszersmint jelt adjon a házbelieknek is. Önmagával szemben azonban nem volt eléggé elővigyázatos és amint lement a pincébe, a fegyver elsült és olyan szerencsétlenül sebesítette meg, hogy egyik karját tőből kellett amputálni. A St. Lukes kórházban, ahol Zadravetz karját levágták, mindent elkövettek, hogy az amputáció elkerülhető legyen, de sikertelenül.

A hunyadmegyei bankok haladékokat kértek a Banca Nationalától. Déva. Saját tud. A hunyadmegyei bankok szövetsége december 28-án gyűlést tartott dr. Vlad Aurél, volt miniszter, a szövetség elnökének elnöklétével. Foglalkozott a gyűlés a Banca Nationala átíratával, amelyben a visszleszámitolási hitelt élvező bankokat az agrárváltók rendezésére szólította fel. Egyhangulag úgy határoztak, hogy kérni fogják a Banca Nationala kívánsága teljesítésének az elhalasztását 1933 április végéig, amikor is az összes konverziós ügyeket is véglegesen el fogják intézni. Nagy vita fejlődött ki aközül, hogy a bankok fizésenek-e betéti kamatot. Blum Zsigmond a dévai Közgazdasági Bank R.-T. igazgatójának a javaslatára aztán a gyűlés kimondta, hogy ennek a kérdésnek az eldöntését minden bank szabad elhatározására bízzák.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Nagyvárad:

Városi Színház Egész héten mozi

Modern Színház

Kedden este premier: *Jó házból való úrilány.* Vaszary János világsikerű vigjátéka. A. Parlagi Ilonka főléptével.

Szerdán: *Pillangó.* Operett ujdonság.

Jó házból való úrilány A. Parlagi Ilonkával a főszerepben, kedden este a Modern Színházban. Kedden este mutatja be a Modern Színház Vaszary János világsikerű aratott erotikus vigjátékát a *Jó házból való úrilányt* A. Parlagi Ilonkával a főszerepben. A többi főszerepekben Krizsán Karola, Hevesi Miklós, Homokay Pál, Kornai Sándor, Körösi Zoltán, Károlyi István, Stoll Béla.

Előkészületben: *Irja hadnagy* a Modern Színházban.

Kolozsvár:

Kedden este 9 órakor: *Irja hadnagy.*

Szerdán este 9 órakor: *Irja hadnagy.*

Szatmár:

Kedden: *Rotschildek.*

Szerdán: *Irja hadnagy.*

Csütörtökön délután 4 órakor: *Drótostót.*

Pénteken délután 4 órakor: *Kis szökevény.*

Pénteken délután 6 órakor: *A bosszú istene.*

Pénteken este 9 órakor: *Román ifjúsági előadás.*

Szombaton délután 4 órakor: *Ezerjó.*

Szombaton este 8 és fél órakor: *Irja hadnagy.*

Már második kiadásban Erdélyi Lapok NAPTÁRAI

jelentek meg az Erdélyi Lapok

NAPTÁRAI

Az első kiadás, 21,000 példány, 6 hét alatt teljesen elfogyott!

Stessen megrendelésével!

1. Erdélyi Szent Család Naptár.

Sima papíron, igen szép képekkel, kétszínű, művészi borítóval. A tartalom a legváltozatosabb, teljes vásárjegyzék, naptári rész kétszínű nyomással. Ara: **20 Lei**

2. Mesemondó Naptár.

Népies, érdekfeszítő cikkekkel, teljes vásárjegyzékkel, kétszínű naptárrésszel. Ara: **15 Lei**

3. Földmívelők Naptára.

Népies, érdekfeszítő cikkekkel, teljes vásárjegyzékkel, kétszínű naptárrésszel. Ara: **15 Lei**

4. Keresztény Elet Képes Nagy Naptár.

Népies, érdekfeszítő cikkekkel, teljes vásárjegyzékkel, kétszínű naptárrésszel. Ara: **15 Lei**

5. Pázmány Péter Nagy Képes Naptár.

Népies, érdekfeszítő cikkekkel, teljes vásárjegyzékkel, kétszínű naptárrésszel. Ara: **15 Lei**

6. Máriapócsi Képes Nagy Naptár.

Népies, érdekfeszítő cikkekkel, teljes vásárjegyzékkel, kétszínű naptárrésszel. Ara: **15 Lei**

Magános megrendelőknek, legalább 20 példány rendelése esetén 10% engedmény, 20 példányon felüli rendelés esetén a szállítási költséget kiado viseli. Könyvkereskedőknek 250% engedmény. Szállítási költséget kiado viseli.

Erdélyi Lapok naptárosztálya

Oradea, Str. Regele Caroli 5.

SPORT

A romániai csapatok külföldi tura-eredményei

A két nagyváradai amatőr és a temesvári proficsapat tovább folytatta turamérkőzéseit Franciaországban, Németországban és Ausztriában. A tura eredményeivel — a kisebb megtorpanásoktól eltekintve — meg lehetünk elégedve. A Nagyvárad Atlétikai Club eddig minden mérkőzését megnyerte, a Ripensianak is csak egy döntetlenje van. A Crisana már nem szerepel ilyen szépen. Már a harmadik mérkőzését veszlette el.

Tudósítónk jelentése alapján a legújabb turaeredmények a következők:

Brest, január 1. A veretlen NAC vasárnap újabb fényes győzelemmel öregbítette franciaországi sikereit. Nagy fölényrel és hatalmas gólaránnyal győzte le Nyugat-Franciaország bajnokcsapatát, amely nem régen győzte le a prágai Spartát, míg a Kispest csak nagynehezen tudta 2:1 arányban legyőzni. Eredmény: NAC—FC Brestoise 6:1 (1:0.) Góllövők: Rónai (2), Rimmel, Bodola és Kocsis.

Toulon dec. 31. Ripensia—Toulon válogatott 12:1 (3:1.) A temesvári proficsapat 6 év utolsó napján Toulonban az ottani válogatottal mérkőzött 5000 főnyi közönség előtt. Amint az eredmény is mutatja, a legteljesebb sikerrel.

Linz, december 31. Crisana—Urfahr 5:3 (1:2.) Erős küzdelemben győz a Crisana.

Hyères, január 1. Ripensia—Hyères válogatott 2:2 (2:1.) Háromezer főnyi közönség előtt mérkőzött az utazásoktól fáradt Ripensia, csak eldöntetlen tudott elérni.

Linz, január 1. Linz válogatott—Crisana 3:1 (2:1.) Ugy látszik, a Crisana, — amely pedig így kiegészítve nagy játékerőt képvisel — nincs hozzászokva a sok utazásokhoz és a vele járó kényelmetlenségekhez és ez tőri meg a csapatot.

Botrányok és súlyos sebesülések az olasz-német mérkőzésen

Olaszország-Németország 3:1 (2:1)

Bologna, január 1. Vasárnap folyt le a két nemzet közötti 5-ik találkozó, amelyet ismét az olaszok nyertek meg. Az eddig lejátszott mérkőzésekből 4-et Olaszország nyert meg. A mérkőzés nagyon izgalmas lefolyású volt és számos botrányos esemény szakította meg.

A német támadásnak rögtön a második percben eredménye is van. Változó játék után az olaszoknak csak a 22-ik percben sikerül kiegyenlíteniük, míg a 27-ik percben a nagyszerűen játszó olaszok a vezetést is megszerzik. Constantino, Orsi és Monti a legjobbak. A 30-ik percben Monti összeszalad Rohr-ral oly szerencsétlenül, hogy eltört a lábszársontja. A közönség körében a baleset nagy izgalmat váltott ki. A megsebesült középpedezet helyébe Colombari állt be, aki szintén nagyszerűen játszott.

A második féldőben kidomborodik az olaszok nagyobb technikai fölénye. Az 5-ik percben Meazzat durván faultolta az egyik német fedezet. A közönség kifűtölte a játékot. A 13-ik percben Meazza oly erővel szalad össze a német kapussal, Jacobbal, hogy mindketten elterülnek a földön, míg a labda lassan a hálóba gurul. (3:1.) Jacobot hordágyon vitték el a pályáról. A mérkőzés végéfele Rohr és Monseglio összeverekedtek.

WURST JÓZSEF

fűszer- és csemegekereskedés

Oradea, Bul. Reg. Ferdinand.

Külföldi sporteredmények:

Nápoly: Vasárnap délután a Hungaria az FC Napolival mérkőzött és 1:0 arányban vereséget szenvedett.

Párizs. A Ferencváros vasárnap a párizsi válogatottal játszott. A mérkőzés 2:2 arányban eldöntetlenül végződött. A NAC 4:2-re győzött majdnem ugyanezen csapat ellen.

Cosenza. A III. Ker. FC. Olaszországban a cosenzai válogatottal játszott és 4:1 (2:0) arányban győzött.

Nürnberg. Az Ujpest 3:1 (2:1) arányban vereséget szenvedett a Nürnberg—Fürth kombinált csapatától. Nem is olyan szegényes a Crisana 5:1 arányú veresége.

Quimper. A Kispest csapata a Stadl-Quimperais ellen 5:2 arányban győzött.

München. Az északolasz válogatott a délnémet válogatottal 1:0 arányban legyőzte.

Az Olaszországban túrázó külföldi csapatok sorban vereséget szenvednek.

A **Fioretina** a genfi **Sernette-t** 4:0 arányban verte.

Az **FC Milano** a bécsi **Admiral** 4:3 arányban győzte le.

A **Premont** 8:2 arányban verte a délfrancia válogatottat.

A római **Lassio** a genfi **Uraniát** 4:3 arányban győzte le.

Molfetta: III. Ker.—US Molfetta 4:1 (2:0.)

Sete: Budai „11”—FC. Sète 4:1 (2:1.)

Izmir: Nemzeti—Giustep 7:2.

Reggio Calabria: Reggio FC—Vasas 1:0.

Málta: A Somogy harmas vereséget szenvedett. Csütörtökön a Foriana ellen 2:1-re, szombaton 4:1-re, míg vasárnap Siracuzában 4:3-ra kapott ki.

Krynica, dec. 30. A nemzetközi tornán a budapesti BKE jég-hokkicsapata 2:0 arányban győzött a lengyel bajnokcsapat, az AZS ellen.

Nyitra: A BBTE jég-hokki-csapata dec. 30-án 4:4 arányú döntelent ért el az ottani csapat ellen.

Zsolna, január 1. BBTE—SK Kirina 8:0 Ugyanezen este ugyanettől a csapattól 1:0-as vereséget szenvedett.

Románia benevezte jég-hokkicsapatát a prágai világ-bajnokságra.

Prágából jelentik: A jövő hónapban Prágában megrendezendő jég-hokki világ-bajnokságra — a rendezőség jelentése szerint — a következő országok adták be eddig nevezéseiket: Ausztria, Anglia, Csehszlovákia, Franciaország, Kanada, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Németország, Olaszország, Románia, Svájc, Svédország és U. S. A. A cseh jég-szövetség közölte azt is, hogy Kanadát nem a Párizsban vereséget szenvedett Edmonton Superiors fogja képviselni a világ-bajnoki tornán, hanem Montreal válogatottja, amely január első napjaiban fog elindulni Európába. A világ-bajnoksággal kapcsolatban a nemzetközi szövetség is kongresszust tart, amelyen az amerikai hokkizók azt a javaslatot fogják tenni, hogy a hokkit ezután játsszák ösztűd (lesállás) szabály nélkül. A javaslat célja az, hogy a játékot élénkebbé és folytatolagosabbá tegyék.

Nagy birkozóverseny Nagybanján.

Saját tud. Nagybanján fejlett sportéletét bizonyítja az, hogy a bányaváros birkozó Bukarest válogatottjaival állanak ki, Nagybanján bajnoka címéért. Mintegy tizenöt helyi birkozó vesz részt a versenyben. Ugyanez a boxszakosztály is bemutatja haladását. A vívők is nagyban treníroznak dr. Bene Sándor vezetése mellett. A birkozó-verseny keretében néhány élvezetesnek ígérkező kard-küzdelem is le fog zajlani. Itt említjük meg azt is, hogy a nagybanjáni sportegyesületek áldozatot nem kímélve, a kitűnő futballpálya után korecsolyapályát építettek, amit nyáron az evezősport fog használni. Az EKE helyi csoportja is szép munkát végzett a múlt évben és folytat most is.

1932
DEC. 15-TŐL

ÚJÉVI KÖNYVVÁSÁR

1933
JANUÁR 15-IG

A MAGYAR ÉS KULFOLDI KATOLIKUS
REGENYIRODALOM REMEKEI

Minden kötet izléses, tartós puha amatőr-kötésben, háromszínyomású képpel jelenik meg. A kötetes sorozatokhoz csinos gyűjtőtokot adunk.

TÁRCZAY GYÖRGY

4 REGÉNY.

Tarczai György a magyar művészettörténet legszakavatottabb művelője. Masolino és Vitus mester álma regényében két művész hányatott életét rajzolja meg pompás írói készséggel. Mikó solymár a XIII. század, A budai nyár a Napoleon-kori Magyarország mesteri rajzát adja bájos mese keretében.

Masolino Vitus mester álma Mikó solymár A budai nyár

4 kötet 1139 oldal, 320 lei.

Fehér torony Fekete emberek Boldogasszony hadnagya

(Hunyadi János életregénye) I-II
4 kötet 1090 oldal, 320 lei.

DÉNES GIZELLA

3 REGÉNY, 4 KÖTETBEN.

Dénes Gizella a mai társadalmi élet népszerű boncolgatója, a Fehér torony-ban a falu plébánosának regényét, a Fekete emberek-ben a bányászélet szociális problémáit tárja elénk. A Boldogasszony hadnagya a mai válságos időben annyira szükséges magyar öntudat nagyszerű példaképet mutatja be Hunyadi János életregényében.

SIENKIEWICZ HENRICK

4 REGÉNY.

Tűzzel-vassal. • Vízözön. • Volodijovszki úr.
A kereszties lovagok.

Sienkiewicz világhírű regénytrilógiáját régóta várja a magyar közönség. A Quo vadis-nál is izgatóbb cselekmény fűzi össze a Tűzzel-vassal, Vízözön és Volodijovszki úr című regényt a legszorosabban. Sienkiewicz mesteri jellemalakjainak egész sora vonul végig mind a három regényben, hogy élénk tárják a lengyel történelem legviharosabb, legdicsőbb századát, amely tele van hősiességgel, vérrel, szenvedéssel, idillikus, bonyolódó, bájos szerelemmel. A kereszties lovagok a lengyel történelem másik dicsőséges korszakának nagy koncepciójú regénye.

4 kötet 1746 oldal, 320 lei.

HENRY BORDEAUX

4 REGÉNY.

A legnagyobb élő francia katolikus író négy kitűnő regénye. Az ősi hajlék-ban a maga problémáját oldja meg. A Behavazott lányomok a megévedt asszony kálváriájának és felemelkedésének regénye. A Veszedelmes játék a svájci hegyvilágban bonyolódó sport-szerelem gyönyörű rajza.

4 kötet 1062 oldal, 320 lei.

Az ősi hajlék Behavazott lányomok Veszedelmes játék Tuilette

Saracinesca (Küzdelmes szerelem) San' Ilario Don Orsino Corleone

MARION CRAWFORD

4 REGÉNY.

Crawford négy római, Saracinesca-nemzedék életét rajzolja meg ebben a négy regényben. A három első regény meséjét lenyűgöző szerelmi történet szövi át, a negyedikben pedig a Corleone személyével a gyógyási titok apoteózisszerű magasztalása halad párhuzamosan.

4 kötet 1540 oldal, 320 lei.

APRÓHIRDETÉSEK.

Levelezés.

Újévi ajándékok
hallatlan olcsón 50 Leitől
Stenbergnél fűt 14.

Lakás

Szoba, konyha kiadó
Berkovits ucca 11. Hazlinger.

2 uccai szoba irodának
január 1-től kiadó. Ritoók
ucca 16. sz.

Alkalmazás

Hosszu iróai gyakorlatokkal rendelkező banktisztviselő megfélelő állást keres, vidékre is elmegy. Bizalmi állást is vállal. Tisztviselő jellegre a kiadóba.

Adás-vétel

Kinizsi népies. verses elbeszélés, ára 30 lei. Kapható Nagyváradon Kovács tanárnál, Péter-u. 12. sz.

Szerény igényű, intelligens, fiatal nő házvezetőnek menne. Lev. Szerény, szorgalmas jellegre a kiadóhivatalba.

Különléte

„Mercur” bejegyzet ügynökség (Oradea, str. Regele Ferdinand 25, elvállal kereskedelmi és mindennemű vidéki megbízásokat. Bizományi eladásra elfogad perzsákat, festményeket, mű- és értéktárgyakat s azokat filléres haszonnal gyorsan és jól eladja. Előleg biztosítva

Bármilyen kézmunkát, fehérneműt, olcsón vállalok Magyar-u. 29.

Elveszett a napokban egy „Káro” névre hallgató, fajtiszta fehér-barna foltos vizsla Aki tud róla, vagy megtalálja, illő jutalomban részesül Bányainál, Fűzes-u. 25.

Keresünk általános üzleti kapcsolatok fevétele és kiépítése végett Nagyvárad és vidéken jól bevezetett és megbízható bizományos irodát. Bővebbet „Erdélyi Közgazdaság” Cluj, Str. S. Micu No. 1.

Vidéki főmegbízottaink: Arad: A „Vasárnap” kiadóhivatala, Str. Bratianu. Aradi kiadóhivatal: P. M. Viteazul 4. — Brassó: Paulusz Ferenc Közép-Földi István, Piata Reg. Maria 24. — Kolozsvár: Dr. Sulyok István, Főter 13., emelet. — Gyergyószentmiklós: Ferenczy Árpád. — Kézdivásárhely: Nagykaroly: Sultész József, Str. Gen. Mosoiu 21. — Szatmár: Rencz Antal, Karitászkönyvkereskedés. — Temesvár: Missio kegytárület, Püspökpalota, Str. Lonovics 1. — Zsilóölgy: képviselő: Molnár Sándor, Petroseni. — Magyarország: Dr. Verzár Gyula, Budapest, IX., Erkel-u. 12. Telefon: 88-0-SI. — Minden a lapunkkal kapcsolatos ügyben tessék nevezettekhez, vagy többi városokban levő bizományosainkhoz fordulni.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea (Nagyvárad) Str. Carol II. No. 5.

Herder Nagy Lexikona

(„Der Grosse Herder“)

negyedik, teljesen újjá dolgozott kiadásban, a katolikus szellemű konverzácios lexikonok legkiválóbb német példánya.

A III. kötet (Batterie—Cajetan) most jelent meg!

Ara félbörkötésben, aranyozott metszéssel 58 márka. A II. kötet 1728 hasáb, számos képpel és melléklettel.

Az egész mű 12 kötetet s 1 térképkötetet tartalmaz. Ara egyszerre való fizetéskor 300 márka, részletfizetéssel 325—345 márka

Megrendelési cím:

VERLAG HERDER Freiburg im Breisgau, Németország.

Jó és pontos kiszolgálás, szolid árak
Dombi József
borbélyüzletében. — Cluj—Kolozsvár,
Piaja St. cel Mare.

Kávéházakban és vendéglőkben, kérje mindent az „Erdélyi Lapok”-at.

A MAI LÁNYOK

UTJA a címe annak a vonzó, kedves, bájos könyvnek, amely az idei karácsonyi könyvpiac legszebb meglepetése.

Édesanyák, rendeljétek meg még ma leányaitok számára ezt a legszebb könyvet. Intézetek, leányklubok, kongregációk el sem képzelhetők e könyv nélkül. Szerzője: Gerely Jolán. Az előszót dr. Tóth Tihamér írta. 200 oldal, igen szép amateur-kötésben, illusztrációkkal! Ara 120 lei, ha a pénzt előre beküldi. — Utánvétellel 20 lejjel több. Erdélyben egyedüli beszerzési hely: „Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

Most jelent meg!
Ujdonság!

**Ami a
serdülő leánynak
tudnia kell**

CSABA MARGIT dr
új könyve, Tóth Tihamér dr egyetemi tanár előszavával.

Ara 100 lei. Kapható kiadóhivatalunkban Oradea-Nagyvárad Str. Regele Carol 5.

A szu
ságot j
önérzet
minden
világi k
nak eg
abban k
ságnak
tudomá
korlati
lettel, s
fontosk
szuveré
nie. Az
ilyen le
emberis
nagyob
állam e
tet kap
tést a s
mi olya
tag, aki

Ezér
renitásu

A m
tást aka
de enne
kellene
lentene
seanu m
adjanak
ellenörz
látszatb
tás. A sz
rek szeri

az 15
ma

Budap
pontos, m
a koronáz
Megtalálj
tásról a h
latot is, a
neplő köz
leírás, mé
tette papí
lett. Ezt a
szertartást
lála órájá
képrázta
a magyar
tulszárnyal
egyebütt e
külső keret
talán időke
el a szeme
meghatott
lelket felen
tat, hol kit
ronának se
képen le n